

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานโยบายการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ
2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
5. แนวคิดของการคุมประพฤติ
6. ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งอยู่ในประเทศไทย ขณะนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ หรือการกระทำผิดซ้ำของผู้เคยกระทำผิดมาแล้วเช่นกัน แต่มุ่งที่จะเพิ่มโทษต่อผู้ที่ได้กระทำผิดซ้ำให้หนักขึ้นไปกว่าที่จะได้รับจริงจากคำพิพากษา โดยถือเสมือนว่าผู้กระทำผิดไม่เจ็ดหลาบจากการที่จะได้รับการลงโทษมาแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 92 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษจำคุก และ ถ้าได้กระทำผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงโทษให้แก่ผู้กระทำผิดนั้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติลงโทษไว้ 5 ประเภท คือ โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

อริญ สุวรรณบุปผา (2518 ; อ้างถึงใน อติศักดิ์ ศรีรัตน์. 2540 : 9-11) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำผิด มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อยับยั้งการกระทำผิด (Deterrent) การลงโทษผู้กระทำผิด มีวัตถุประสงค์ที่น่าจะเห็นได้ชัด คือ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง และไม่กระทำผิด

เช่นนั้นอีก วัตถุประสงค์ในประเด็นนี้ เรียกว่า “การยับยั้ง โดยทั่ว ๆ ไป” (General Deterrent) การใช้วิธีลงโทษต่าง ๆ เหล่านี้ เกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมชาติที่ว่า มนุษย์ปรารถนาที่จะได้รับความสุขสบายและหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ฉะนั้น การลงโทษจึงก่อให้เกิดการยับยั้งอีกประการหนึ่ง เรียกว่า “การยับยั้งพิเศษ” (Special Deterrent) กล่าวคือ เป็นการลงโทษเพื่อให้เป็นบทเรียนให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ ไม่คิดกระทำความผิดอีกในอนาคต ซึ่งการยับยั้งประเภทนี้เป็นการเพ่งเล็งหรือเจาะจงตัวผู้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความกลัวต่อโทษทัณฑ์ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีกในอนาคตต่อไป ซึ่งวัตถุประสงค์ในการลงโทษดังกล่าวนี้ ได้มีผู้โต้แย้งว่าการลงโทษไม่เป็นการยับยั้งมนุษย์จากการประกอบอาชญากรรมเสมอไป โดยให้เหตุผลว่า “ถ้ามนุษย์มีอิสระในการตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่เป็นผลมาจากประสบการณ์ของตนเองแล้ว การลงโทษไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้เลย ในกรณีนี้การลงโทษเป็นแค่เพียงข้อกำหนดไว้อย่างเข้มงวดเท่านั้นเอง” เหตุผลดังกล่าวอาจได้รับการสนับสนุนจากความจริงที่ว่า ปัจจุบันอาชญากรรมยังเกิดขึ้นทุกหัวระแหง และทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะดูเหมือนว่าเหล่าอาชญากรรมมิได้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์แต่ประการใด

2. เพื่อเป็นการแก้แค้น (Retribution) ในสมัยโบราณ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ตัวเจ้าทุกข์เองหรือญาติพี่น้องมักจะถือสิทธิตอบแทนแก้แค้นแก้ฝ่ายตรงข้าม ถึงขนาดที่ว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” แต่เมื่อมนุษย์ได้รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน หรือสังคมย่อย ๆ ได้มอบอำนาจการลงโทษให้แก่ผู้นำ หรือหัวหน้ากลุ่ม ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความเจริญทางวัฒนธรรมและสติปัญญา จึงเกิดมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หรือกฎหมายขึ้นใช้บังคับแก่สมาชิกในสังคม อย่างไรก็ตาม ได้เป็นที่ยอมรับว่าสังคมปัจจุบันยังคงมีแรงกระตุ้นเตือนในการที่จะแก้แค้นผู้กระทำความผิดการมีบทลงโทษต่าง ๆ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ชุมชน ได้แก้แค้นผู้กระทำความผิดก็เพื่อประสงค์จะยับยั้งไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ฉะนั้นวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นและการยับยั้งจึงยากที่จะแยกออกจากกันได้

3. เพื่อเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Removal from society) การใช้โทษประหารชีวิต โทษจำคุก หรือโทษกักขัง ถือว่าเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โทษประหารชีวิต และโทษจำคุกตลอดชีวิต

4. เพื่อเป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Corrections) ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของสังคม ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน พึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน หลักศีลธรรมและมนุษยธรรม จึงเป็นที่ยึดถือของมนุษย์ นโยบายลงโทษจึงออกเป็นกฎหมาย และเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าทุกข์ มิให้กระทำการตอบแทนแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดจนเกินเหตุ พร้อมกันนั้นก็พยายามหาทางแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี แนวปรัชญาดังกล่าว จึงก่อให้เกิดวิธีการปฏิบัติใน

แบบต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังหรือนักโทษในเรือนจำที่ต้องจำคุกอยู่ อาทิ การฝึกวิชาชีพ ให้การศึกษาและให้การบำบัดทางการแพทย์และจิตวิทยา

5. เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม (Prevention of Crimes) การลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมอาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก เป็นการจับตัวผู้กระทำความผิดมาควบคุมและลงโทษ เพื่อมิให้มีโอกาสได้กระทำความผิด เพื่อให้เจ็ดหลาบ ไม่ให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการขังขัง ดังกล่าวมาแล้ว ในประการที่สอง หมายถึง การป้องกันบุคคลที่กระทำความผิดไม่ให้ประกอบอาชญากรรมซ้ำสองอีก โดยใช้วิธีการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ในขณะที่บุคคลนั้นอยู่ระหว่างการต้องโทษ ประเด็นนี้จึงใช้หลักการอบรมฟื้นฟูจิตใจ (Rehabilitation)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิด

โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์ (2546 : 21-23) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการกระทำความผิด ตามที่นักจิตวิทยา นักพันธุศาสตร์ (Geneticist) และจิตแพทย์ ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิด และนักสังคมวิทยาก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและสิ่งแวดล้อม และได้ร่วมสร้างทฤษฎีที่จะอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิด ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีว่าด้วยอาชญากรรมที่ถือลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ

เป็นทฤษฎีที่ถือว่าเอกลักษณ์ร่องรอยในตัวบุคคล (Personal Traits) หรือองค์ประกอบของตัวบุคคลที่บกพร่องไม่สมประกอบเป็นเหตุสำคัญ ซึ่งมี 2 ประการ คือ

2.1.1 บกพร่องทางชีวภาพ (Biological Defectiveness) และแบบหรือสภาพทางร่างกาย (Physical Type) มีส่วนในการกระทำความผิด เช่น ลักษณะรูปร่างหน้าตา จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงลักษณะความประพฤตินักวิชาการที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่ Cesarean Lombroso , Char tea Beggaring , Eames A. Hooton , William H.Sheldon และสองสามี ภรรยาตระกูล Gluck อย่างไรก็ตาม มีผู้คัดค้านทฤษฎีนี้ เช่น Sutherland โดยกล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่ไม่มีเหตุผลแน่นอนและไม่เข้าถึงระดับที่ยืนยันได้

2.1.2 ความพร่องทางจิต (mental Deficiencies) ผู้ตั้งทฤษฎีอธิบายว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต เช่น Bug dale และ Goddard เป็นบุคคลกลุ่มแรกที่ย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างความบกพร่องทางจิตและการกระทำของบุคคลจิตแพทย์และนักจิตวิทยาต่างก็กล่าวย่ำว่า สาเหตุการกระทำความผิดที่สำคัญ ได้แก่ ความขัดแย้งทางจิต ความปรารถนาที่ถูกกดไว้และมูลเหตุชักจูงใจอื่น ๆ ฉะนั้น การกระทำความผิด จึงเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่แสดงถึงการชดเชย ทดแทนหรือทางออก

2.2 ทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ทัศนะของนักจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ว่าเป็นปัญหาการกระทำความคิดมักเกิดจากภาวะความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวไม่ราบรื่น มีบางอย่างผิดปกติ เช่น รู้สึกว่าตนมีหรือได้รับในสิ่งที่ต้องการไม่พอ หรือรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถพอ หรือเพราะรู้สึกตนเองไม่อาจจะสร้างความผูกพันหรือสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่น ทำให้เกิดความท้อแท้และผิดหวัง กระทบกระเทือนทางอารมณ์ ทำให้การกระทำความคิดได้ เช่น ปัญหาเด็กเถร เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีว่าด้วยกลุ่มสังคมและปัจจัยทางวัฒนธรรม

แต่เดิมนักสังคมศาสตร์เชื่อกันว่า สาเหตุของอาชญากรรม เนื่องมาจาก ความจน การแตกแยกในครอบครัว การศึกษาต่ำ ฯลฯ ทฤษฎีนี้แยกเป็น

2.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยการประพฤติผิดที่ได้จากการเรียนรู้ (Learned Behavior)

โดยอธิบายว่าการกระทำที่ดี ความประพฤติดีในระเบียบของสังคมที่ดี เป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสัตว์เทอร์แลนด์ (Sutherland) กล่าวว่า อัตราการกระทำผิดเล็กน้อยเพียงใด นั้นเป็นผลที่เกิดจากลักษณะการคบค้าระหว่างบุคคลในกลุ่ม เป็นเรื่องของบุคคลและการเรียนรู้จากกลุ่มเป็นเรื่องของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สัตว์เทอร์แลนด์ ถือว่า ความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่วเป็นสิ่งที่เรียนรู้มาแต่เด็กและต่อมาจากตลอดชีวิต

2.3.2 ทฤษฎีว่าด้วยการขัดแย้งของกลุ่มและอิทธิพลของกลุ่มวัฒนธรรมรอง

ทฤษฎีนี้ถือว่าความขัดแย้งเป็นเหตุหนึ่งของปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างสมาชิกในสังคม เป็นการแสดงออกถึงความแปรปรวนและความไม่เป็นระเบียบของสังคม ในส่วนตัวอาชญากรนั้นเป็นบุคคลที่ได้ปฏิบัติที่ขัดแย้งหรือนอกเหนือไปจากบรรทัดฐานของสังคมนั้น

2.3.3 ทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐกิจ (Economic) ภาวะภูมิศาสตร์ (Geographic)

นิเวศสถาน (Ecological) ซึ่งมีดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ อธิบายถึงความสำคัญของภาวะเศรษฐกิจ เช่น ผลจากความยากจน หรือผลของเศรษฐกิจตกต่ำ มีผลต่ออาชญากรรมอาจจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่ง และมีปัจจัยอย่างอื่นมาประกอบจึงมีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้เกิดการกระทำผิดได้

2) ด้านภูมิศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าอิทธิพลของภูมิศาสตร์มีต่อการกระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งลมฟ้าอากาศ ฤดูกาล มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอาชญากรรม เช่น มองเตสกีเออ (Montesquieu) เขียนหนังสือ Spirit of Law โดยอ้างว่ายิ่งใกล้เส้นศูนย์สูตรเข้าไปเท่าใดอาชญากรรมและการกระทำผิดอื่น ๆ จะมากขึ้น

3) นิเวศสถานหรือการกระจัดกระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งชุมชนเป็นต้นเหตุสำคัญของการกระทำความคิด สภาพท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่มีต่อการกระทำความคิด เขตอันธพาล เขตที่อยู่อาศัยแบบต่าง ๆ องค์ประกอบทางด้านเชื้อชาติ การศึกษาแบบนี้ใช้ได้ผลทำให้เกิดความเข้าใจต่อการก่ออาชญากรรมได้ดีขึ้น

2.4 ทฤษฎีว่าด้วยจิตวิทยาสังคม

ทฤษฎีว่าด้วยจิตวิทยาสังคม เป็นการศึกษาการกระทำความคิดโดยใช้บุคลิกภาพและสภาพสังคม การเสียบรรยากาศทางสังคม สังคมขาดระเบียบบรรทัดฐาน จำกัดในเชิงวัฒนธรรมสังคมมีความวุ่นวาย สับสน เสื่อมโทรม ทำให้ประชาชนไม่ทราบจะยึดแนวปฏิบัติใด ผู้เข้มแข็งกว่า ฉลาดกว่า มีพรรคพวกอิทธิพลกว่า มักฉวยโอกาสกระทำความคิด ผู้มักง่าย ใจชั่ว นิสัยไม่ดี มักหยิบฉวยช่วงชิงสิ่งของผู้อื่นเพราะในช่วงไม่มีการควบคุมทางสังคมหรือควบคุมไม่เข้มแข็งรัดกุมจึงประกอบอาชญากรรม

2.4.1 สถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกิดอาชญากรรมสถาบันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ในขณะเดียวกันก็อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ หากสถาบันนั้นทำหน้าที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ได้ดังนี้

1) สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ในการพัฒนาสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสามารถพัฒนาในเรื่องของอารมณ์ สติปัญญา ศีลธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬา ความเจริญของร่างกาย ตลอดจนทั้งความเจริญด้านสังคม ครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ต่อสมาชิกในครอบครัว ส่วนอิทธิพลของสิ่งอื่น ๆ ได้เกิดขึ้นภายหลังอิทธิพลของครอบครัว คือ หลังจากที่ครอบครัวได้ดำเนินการพัฒนาสมาชิกในครอบครัวเป็นระยะเวลาอันพอสมควรแล้ว ครอบครัวสอนให้สมาชิกเรียนรู้และรับกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เด็กได้เรียนรู้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นในสังคมการพัฒนาครอบครัวในระยะเริ่มต้นจะเกี่ยวกับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ถ้าสมาชิกได้รับการฝึกอบรมให้รู้จักค่านิยมที่ดีงามเชื่อถือได้ว่าเป็นการยากที่สมาชิกจะประพฤติดิคุณหมายบ้านเมืองต่อไปในอนาคต ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับการกล่อมให้เห็นกงจักรเป็นดอกบัวแล้ว ก็มีทางที่จะเป็นไปได้ว่าในกาลข้างหน้าจะมีประพฤติดิคุณหมายได้ ซึ่งจากความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการเกิดอาชญากรรม ได้มีการจัดประเภทของครอบครัวที่จะมีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมหรืออาชญากรรมวัยรุ่น 6 ประเภท ดังนี้

1.1) ครอบครัวที่สมาชิกบางคนไม่มีศีลธรรม ดิดเล้าติดยาเสพติดให้โทษหรือทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม

1.2) ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่อันเนื่องมาจากการตาย การหย่าร้างหรือการจากกันไป

1.3) ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ควบคุมบุคลิกภาพ เป็นเพราะความละเลยหรือความเจ็บป่วย

1.4) ครอบครัวที่ไม่ค่อยลงรอยกัน เช่น มีใครคนใดคนหนึ่งคอยบงการหรือเข้าก้าวก่ายการตลอดเวลา มีอคติโดยการให้ความรักไม่เท่าเทียมกัน มีความเป็นทุกข์เป็นร้อนหรือมีความวิตกกังวลใจจนเกินไป มีความรุนแรงเกินไป ขาดการเอาใจใส่ต่อกัน มีความอิจฉาริษยาอยู่กันมากเกินไป หรือมีญาติเข้ามาสอดแทรกเกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.5) เป็นครอบครัวที่มีผู้อยู่อาศัยต่างชาติหรือต่างศาสนา มีประเพณีนิยมและมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน เป็นบ้านที่ให้ความอุปการะคนจำนวนมาก ๆ หรือเป็นบ้านที่ยึดมั่นในระเบียบแบบแผนจนเกินไป

1.6) เป็นบ้านที่เศรษฐกิจไม่ดีพอ หรือมีความกดดันทางเศรษฐกิจ เช่น ไม่มีงานทำ มีความยากจน บิดา มารดาต้องออกไปทำงานจนไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก

2) สถาบันการศึกษา มีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำผิด ซึ่งมีข้อควรพิจารณา

2 ประการ คือ

2.1) การขาดความสนใจที่จะแสวงหาวิธีและแนวทางที่จะปฏิบัติ เพื่อช่วยเหลือเด็กให้อาชนะพลังที่จะชักนำเด็กไปสู่การกระทำผิด

2.2) สถาบันการศึกษาเป็นตัวการทางอ้อมให้เด็กกระทำผิดเพราะทางสถาบันการศึกษาได้ใช้วิธีที่ทำให้เด็กบางคนประสบความล้มเหลว เช่น การปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจต่อการศึกษา เป็นผลให้เกิดความมุงร้ายหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อครู ต่อสถาบันการศึกษาหรือทำให้ผู้เรียนขาดความเชื่อมั่น ในตนเอง มีทัศนคติทางลบและคิดว่าตนเองเป็นคนที่ไม่พึงปรารถนา สถาบันการศึกษาบางแห่ง เช่น ในชนบทที่ห่างไกลหรือในถิ่นที่ยากจนมาก ๆ เป็นสถาบันที่ไม่สามารถจัดการกับผู้เรียนที่ไม่พร้อมจะเรียน ใช้วิธีที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีครูซึ่งขาดความเอาใจใส่หรือมุงร้ายต่อผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่มีความเคารพต่อพ่อแม่ยิ่งจะเพิ่มปัญหามากขึ้น แทนที่จะสนใจเรียนก็หันไปหาสิ่งอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียน เช่น การหนีเรียนอาจจะทำให้เด็กกระทำผิดต่อไปได้ เด็กที่กระทำผิดกลุ่มนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นพวกที่มีความล้าหลังในทางการเรียน และจะมองว่าสถาบันการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้เขาไม่พอใจคอยคุกคามความรู้สึกส่วนตัวของเขา สถาบันการศึกษาที่ดีจะต้องตัดเตรียมผู้เรียนให้เป็นผลเมืองที่รู้หน้าที่ เพื่อการดำรงตนอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งทุกคนสามารถก้าวหน้าในชีวิต อยู่ในฐานะที่มีเกียรติ หรือกลายเป็นบุคคลชั้นสูงโดยความอดสาหะของตนเอง

3) สถาบันสื่อมวลชน

สถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่ถ่ายทอดความคิดเห็นจากผู้ชำนาญการไปสู่มวลชน ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางค่านิยม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับอาชญากรรมนั้น เชื่อกันว่าการถ่ายทอดอย่างซ้าซากเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาชญากรจะมีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อการถ่ายทอดความคิดที่ผิดให้แก่ผู้รับรู้หรือรับฟัง ยิ่งในกรณีที่ถ่ายทอดให้เห็นว่า ผู้ละเมิดกฎหมายเป็นผู้สมควรได้รับความเห็นอกเห็นใจ หรือการยกย่องสรรเสริญด้วยแล้ว ก็ยังเป็นอันตรายมากยิ่งขึ้น สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเป็นตัวแทนทัศนคติเดิม หรือมีฉะนั้นก็ส่งเสริมให้เห็นตามสภาพแวดล้อมที่ตนรู้สึกว่าได้แล้ว ทั้งที่ทัศนคติหรือสภาพแวดล้อมเหล่านั้นจะเป็นสิ่งนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายอาญา ทำให้บุคคลที่มีทัศนคติผิด ๆ มาก่อนพลอยมีภาพในใจที่ผิด ๆ ไปกับสื่อมวลชนที่เขาได้สัมผัส เพราะสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับความต้องการและผลประโยชน์ของตนเอง เป็นสิ่งที่ตนอยากหรือพร้อมที่จะเรียนหรือทำความเข้าใจ แสดงว่าตนมีค่านิยมที่ตรงกับสิ่งที่สื่อมวลชนแสดงออกมานี้คือลักษณะที่เป็นอันตรายของสื่อมวลชน ซึ่งมอบสิ่งผิดหรือค่านิยมที่ผิด ๆ ให้แก่สาธารณชน

สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมาก ซึ่งมี 3 ประการ คือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ และ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์นั้นทำให้เราคิดว่าบ้านเมืองเต็มไปด้วย อาชญากรรมทั้งที่ความจริงอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมของคนส่วนน้อย การลงข่าวยาว ๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมพร้อมกับเขียนให้เกิดอารมณ์ คือสิ่งที่ไม่สมควร เพราะเท่ากับเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม อาชญากรรมสำหรับโทรทัศน์นั้น มีอิทธิพลมากเช่นกัน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การควบคุมของครอบครัว โรงเรียน หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์กับคนรุ่นเดียวกัน ตลอดทั้งปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ภาพยนตร์ก็เป็นสื่อมวลชนอย่างหนึ่ง ที่ถ่ายทอดค่านิยมในเรื่องความมั่นคง วัตถุนิยม ความไร้ศีลธรรม ทั้งในแง่การประกอบอาชญากรรมและความสัมพันธ์ทางเพศ ทำให้เกิดการยอมรับแบบอย่างและ โน้มเอียงไปในทางกระทำผิดได้

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ความหมายของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้ความหมาย ยาเสพติดว่า หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าไปในร่างกายซ้ากันแล้ว ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้

บุคคลนั้น ตกอยู่ในอำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งยาเสพติดให้โทษ มีลักษณะแตกต่างกันไป แต่ก็มีหลักการของยาเสพติดว่าต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ คือ

1.1 จะต้องเป็นยาที่ใช้แล้วเกิดการติดทางใจ มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของยาเสพติด คือ เมื่อใช้แล้วจะพยายามขวนขวายให้ได้ยานั้นมา มีความคิดถึงจดจ่อต่อยาเสพติดนั้น ทำให้ต้องหันกลับไปใช้ใหม่อีกถือว่ายานั้นเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติ

1.2 มีอาการติดทางกาย มีอาการคือยาเกิดขึ้น คือ ต้องเพิ่มปริมาณของยาในการใช้มากขึ้นเรื่อย ๆ

1.3 ต้องมีอาการถอนยา คือ การทนทุกข์ทรมานทางกายและใจเมื่อเลิกใช้ยา

1.4 เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกายและจิตใจของผู้ติดยา เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะต่อครอบครัว เกิดปัญหาด้านสังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ

ยาเสพติดเป็นยาที่รัฐต้องควบคุม เพื่อสุขภาพอันดีของประชาชน และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนเมื่อขาดยา แสดงอาการอยากยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพร่างกายโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ดังกล่าวด้วย

ความหมายของยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ผลิตเป็นยาเสพติดดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้าน บางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

2. วัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

3. สารระเหย หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศว่าเป็นสารระเหย

จากความหมาย ยาเสพติดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เป็นสารเคมีหรือวัตถุซึ่งเมื่อรับประทาน ดม สูบ ฉีด แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยจะแสดงอาการอยากยาเมื่อขาดยา และสุขภาพร่างกายโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

2. ประเภทของยาเสพติด

สารหรือยาบางชนิด แม้ร่างกายจะได้รับบ่อย ๆ หรือติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ แต่ไม่เกิดการเสพติด ซึ่งต่างจากสารหรือยาที่มีคุณสมบัติเสพติดได้ (ในที่นี้จะเรียกว่ายาเสพติด) เป็นเพราะยาเสพติดทั้งหลายเป็นประเภทที่เมื่อเข้าไปในร่างกายแล้วจะทำให้มีความรู้สึกสบายหายปวดเมื่อย หายเครียด หรือมีความกระปรี้กระเปร่า เคลิบเคลิ้มเป็นสุข ฯลฯ อันมีผลให้ผู้ใช้ติดใจและอยากใช้อีก จนท้ายที่สุดต้องใช้เป็นประจำขาดไม่ได้ เมื่อขาดจะเกิดอาการผิดปกติขึ้น ซึ่งความรู้สึกต่าง ๆ ดังกล่าว นั้นเกิดจากผลฤทธิ์ยาต่อระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งประเภทของยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษ เป็น 5 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน อะซีทอร์ฟีน อีทอร์ฟีน

ประเภทที่ 2 เป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน ฟีน เอธิมอร์ฟีน โคเคอีน (โคเคน) ไดวินีอ็อกซีเลท

ประเภทที่ 3 เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับที่มียาเสพติดประเภทที่ 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีฝิ่น หรือ โคเคอีน (โคเคน) เป็นส่วนผสมยาแก้ท้องเสียที่มีไดฟีน็อกซิเลทเป็นส่วนผสม

ประเภทที่ 4 เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อะเซติกแอนไฮไดรด์ อะเซติลคลอไรด์

ประเภทที่ 5 เป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1-4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม หรือเห็ดขี้ควาย

พระราชบัญญัติวัตถุ ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518 แบ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ มี 20 รายการ เช่น ดีเอ็มที แอลเอสดี เตตราไฮโดรแคนนาบินอล เมสคาลิน

ประเภทที่ 2 เป็นกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ มี 40 รายการ เช่น แอมเฟตามีน (ยาบ้า) อีเฟดรีน (ยาอี) เซโคบาร์บิทัล

ประเภทที่ 3 เป็นกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ มี 8 รายการ เช่น อโม่บาร์บิทัล กลูเตรีไมด์ เมโพรบาร์เมต

ประเภทที่ 4 เป็นกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ มี 45 รายการ เช่น บาร์บิทัล ฟีนอบาร์บิทัล ไดอะซีแพม คลอไดอะซีปอิกไซด์

ในปัจจุบันยาเสพติดมีมากกว่าร้อยละ สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง ยาเสพติดมีคุณสมบัติสำคัญคือ สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง ในการนี้สามารถแบ่งสารเสพติดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝิ่น มอร์ฟีน โคเคอิน เฮโรอิน ฯลฯ) ขยายรับประสาท และยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโม่บาร์บิทัล ฯลฯ) ยากล่อมประสาท (เมโพรบามาต ไดอะซีแพม คลอ-ไดอะวีพอกไซด์ ฯลฯ) สารระเหย (ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว น้ำมันเบนซิน ฯลฯ) เครื่องดื่มมีนเมา (เหล้า เบียร์ วิกกี ฯลฯ)

1.2 ประเภทการกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระท่อม โคเคอิน (โคเคน) กาแฟ

1.3 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย

1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมร่วมกัน เช่น กัญชา

2. แบ่งตามแหล่งที่มา

2.1 ประเภทที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระท่อม กัญชา ฯลฯ

2.2 ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮครอีน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน

3. แบ่งตามกฎหมาย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ประเภทกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำดำ บุหรี่ เหล้า กาแฟ ฯลฯ

3.2 ประเภทผิดกฎหมาย

3.2.1 ยาเสพติดให้โทษ เช่น มอร์ฟิน ฝิ่น เฮโรอีน กระท่อม กัญชา

3.2.2 วัตถุออกฤทธิ์ เช่น แอมเฟตามีน เซโคบาร์บิทัล

3.2.3 สารระเหย เช่น ทินเนอร์ กาว แล็กเกอร์

4. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก

เนื่องจากปัญหาเสพติดมิได้เป็นปัญหาของประเทศหนึ่งโดยเฉพาะแต่เป็นปัญหาของเกือบทุกประเภททั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ตระหนักถึงปัญหาของยาเสพติดที่มีต่อสุขภาพของพลโลก การรณรงค์ เพื่อป้องกันการติดยาเสพติดจึงเป็น โครงการหนึ่งขององค์การนี้ด้วย โดยองค์การอนามัยโลกได้จัดแบ่งยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท คือ

4.1 ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เพธิดีน

4.2 ประเภทบาบิทูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราลดี-ไฮลด์ เมโพรบาเมท อาซีแอม คลอ ไดอาซีพอกไซด์

4.3 ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

4.4 ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

4.5 ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคกา

4.6 ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

4.7 ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

4.8 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ดมอร์นิง โกลดี ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

4.9 ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

นอกจากนี้นักวิชาการยังได้แบ่งประเภทของยาเสพติดตามลักษณะการออกฤทธิ์ต่อประสาทส่วนกลาง ซึ่งจะแบ่งต่างกันไป โดยแบ่งได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทออกฤทธิ์กดประสาท เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน โคเคอีน เฮโรอีน และรวมถึงสารสังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพธิดีน เมธาโดน

2. ประเภทออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน (ยาบ้า) อีเฟดรีน

3. ประเภทออกฤทธิ์หลอนประสาท เช่น ลำโพง แอลเอสดี

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน เช่น กัญชา (ซึ่งอาจกระตุ้นหรือหลอนประสาทร่วมกัน)

5. ประเภทยานอนหลับ เช่น ยานอนหลับทั้งในและนอกกลุ่มบาร์บิทูเรต (Barbiturate & non- Barbiturate) ยากล่อมประสาทชนิดต่าง ๆ และกลุ่มสุรา

6. ประเภทสารระเหย เช่น กาว ทินเนอร์

7. ประเภทอื่น ๆ เช่น บุหรี่ หมาก กระท่อม

นอกจากประเภทของยาเสพติดที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีการแบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็นประเภทตามสิ่งเสพติดโดยแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามแหล่งกำเนิดของยา (เหมือนที่แบ่งแล้วแต่มากประเภทกว่า

1 ประเภท)

1.1 ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic drugs) เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีทางเคมีในห้องทดลอง มีสารทำให้เสพติดผสมอยู่ เช่น เมธาโดน (Methadone) เฟเซปโตน (Physeptone) เคตาเบบิโดน (Ketabebidone) เพธิดีน (Pethidine) เฟนาโดโซน (Phenadoxone)

1.2 ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural drgs) เป็นยาเสพติดที่สกัดหรือกลั่นจากพืชหรือส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของพันธุ์ไม้บางชนิด เช่น ฝิ่น กัญชา โคนเอน โใบกระท่อมและอาจนำสารจากพืชดังกล่าวมาแปรสภาพตามกรรมวิธีทางเคมี จากฝิ่นเป็นมอร์ฟีน เฮโรอีน และโคเคอีน เป็นต้น

1.3 ยาเสพติดเป็นนิสัย (Habitual drugs) เป็นยาประเภทที่เสพบ่อยครั้งจะเกิดเสพติดเป็นนิสัย เช่น บาร์บิทูเรต (Barbiturates) ซึ่งเป็นยาจำพวกระงับประสาท หรือ แอมเฟตามีน (Amphetamines) ซึ่งเป็นยากระตุ้นประสาท เป็นต้น

2. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อระบบประสาท (แบ่งเช่นเดียวกับที่แบ่งแล้วแต่น้อยประเภทกว่า)

2.1 ยากระตุ้นประสาท (Stimulate) เช่น กระท่อม กัญชา แอมเฟตามีน โคลเฟอีน แคฟเฟอีน เป็นสารที่ทำให้ประสาทตื่นตัว ซึ่พจรเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูงร่างกายและจิตใจกระฉับกระเฉง ความรู้สึกเปลี่ยน เพื่อฝัน สติปัญญาเสื่อมถอย ควบคุมสติไม่ค่อยได้ การรับรู้ผิดไป ปัสสาวะบ่อย ตาแดงกล่ำ คลื่นไส้ อาเจียน เป็นสารเสพติดที่ติดง่ายแต่เลิกยาก นักเรียน นักศึกษานิยมใช้ในช่วระยะเวลาอ่านหนังสือสอบ คนขับรถบรรทุกนิยมใช้ในเวลาคับรถกลางคืน ซึ่งเมื่อยาหมดฤทธิ์จะหลับใน เกิดอุบัติเหตุ

2.2 ยากดประสาท (Depressant) เช่น บาร์บิทูเรต มอร์ฟีน ฝิ่น โคนเอน ฯลฯ มีฤทธิ์ทำให้ประสาทมึนชา ขาดสมาธิ เฉื่อยชา อารมณ์เบาสบายไม่เครียด กลายความวิตก

กังวลล้มทุกข์ สุขสบาย ระวังปวด ขณะยาออกฤทธิ์อารมณ์โปร่ง สลิมสลือ ง่วงซึม กระปลก กระเปลี้ย แต่พอยาหมดฤทธิ์จะเกิดความรู้สึกอยากเสฟอีก อารมณ์และจิตใจเปลี่ยนแปลง จนไม่อาจควบคุมสติความรับผิดชอบ หากเสฟถึงขนาดจะเกิดอาการกลัว หลอน คลื่นเหียน อาเจียน

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ด้วยวิธีการลงโทษเป็นสิ่งที่ได้มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ในการปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำความผิดจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย การปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำความผิดนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการปกครองและสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสมัยโบราณจะถือหลักการแก้แค้นผู้กระทำความผิด จึงได้มีการกระทำที่ทารุณแก่ผู้กระทำความผิด อาทิ การเขี่ยน การตัดอวัยวะ การเนรเทศ และการประหารชีวิต เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ. 2542 : 4)

ส่วนนโยบายการลงโทษผู้กระทำความผิดในระบบก้าวหน้า ได้เน้นย้ำในด้านการแก้ไขพฤติกรรม ยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งยังได้มีการเสนอมิให้กระทำการทารุณกรรมหรือทรมานแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในรูปหรือกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์และแนวทางในการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนานาประเทศและในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด ต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญผสมผสานกลมกลืนระหว่างแนวความคิดการลงโทษ ที่มีมาแต่เดิม กับหลักสมดุลของการป้องกันสังคม ดังนี้

1. เพื่อตอบแทนแก้แค้นผู้กระทำความผิด มีพื้นฐานมาจากความเห็นที่ว่าอาชญากรรมเป็นการประทุษร้ายต่อผู้อื่น ควรจักได้รับการแก้แค้นตอบแทนอย่างสาสม ซึ่งปัจจุบันยังคงถือปฏิบัติอยู่ในกระบวนการยุติธรรม ดังจะเห็นได้ว่าความผิดร้ายแรงในลักษณะต่าง ๆ มักได้รับการลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต เป็นต้น

2. เพื่อขจัดเชชความผิดที่ก่อขึ้น พัฒนาจากหลักความเชื่อที่ว่าโทษนับเป็นสิ่งที่จำเป็นในความรู้สึกรับผิดชอบ และเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดจำเป็นต้องชดใช้ค่าเสียหาย ในความผิดที่ได้ก่อขึ้น จึงจะชอบธรรม อาจเปรียบได้กับโทษปรับหรือการชดใช้ค่าเสียหายในปัจจุบัน เพื่อป้องกันสังคม พัฒนามาจากความเชื่อที่ว่าอาชญากรรมเป็นโรคร้าย

3. เพื่อยับยั้งหรือป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด การลงโทษจำเป็นต้องกำหนดบทลงโทษให้เป็นที่เกรงกลัวต่อผู้กระทำความผิด และมีให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น ปัจจุบัน

เปรียบเทียบได้กับการลงโทษจำคุกที่มีกำหนดโทษจำคุกที่มีกำหนดโทษสูงสุด หรือการประหารชีวิต เป็นต้น และเป็นการประทุษร้ายต่อสังคม เพราะฉะนั้น การที่จะให้สังคมปลอดภัยจำเป็นต้องมีการจำคุกผู้กระทำความผิดตามตัวบทกฎหมาย และแยกตัวออกจากสังคม เพื่อมิให้มีโอกาสกลับไปกระทำความผิดใด ๆ ขึ้นอีกในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว

4. เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด นักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยา เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นคุณสมบัติเฉพาะบุคคล การประกอบอาชญากรรมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ เป็นปฐมเหตุ การลงโทษจึงเป็นเพียงการยับยั้งมิให้เกิดก่ออาชญากรรมเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง ฉะนั้นการกำหนดวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เช่น การใช้ระบบการคุมความประพฤติ เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ, 2542 : 4)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แนวความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้ เป็นหลักสำคัญของ การคุมประพฤติ เนื่องจากการคุมประพฤติตั้งอยู่ในความเชื่อที่ว่า ผู้ที่กระทำความผิดสามารถถูกแก้ไขฟื้นฟูได้ โดยใช้กลวิธีต่าง ๆ มาใช้อาจจะเป็น การทำงานบริการสังคม โดยให้ผู้กระทำความผิดมาทำงานร่วมกันทำให้รู้จักความสามัคคี ความมีน้ำใจ การเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น

1. กฎหมายและระเบียบคำสั่งที่สำคัญที่ใช้ในการปฏิบัติงานคุมประพฤติ

- 1.1 มติรัฐมนตรี เรื่องแนวทางการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล วันที่ 10 กรกฎาคม 2544
- 1.2 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2544
- 1.3 งานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56-58 พระราชบัญญัติดำเนินวิธีการคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ พ.ศ. 2526
- 1.4 งานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 58/2546
- 1.5 งานคุมประพฤติขึ้นพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ คำสั่งกรมคุมประพฤติที่ 61/2546 ลงวันที่ 30 มกราคม 2546
- 1.6 งานบริการสังคมแทนค่าปรับ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2545 ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการกำหนดชั่วโมง

ที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวทางการปฏิบัติในการทำงานบริการสังคมหรือ
สาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546

1.7 งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

3.1.8 งานอาสาสมัครคุมประพฤติ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. 2528 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าพาหนะในการเดินทางไปปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2542

3.1.9 ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยการจ่ายเบี้ยเลี้ยงพยาน พ.ศ. 2542

3.1.10 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการปกครองและปฏิบัติราชการของข้าราชการและลูกจ้างในสำนักงานคุมประพฤติ พ.ศ. 2537

3.1.11 กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยการปฏิบัติในกรมคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของข้าราชการ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2541 ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยการปฏิบัติงานในการขออนุญาตข้อมูลข่าวสารของกรมคุมประพฤติ พ.ศ. 2542 (กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติ. 2546 : 1)

2. นโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของรัฐบาล

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาวิกฤติของประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อสถาบันของประเทศ ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางด้านศาสนา รวมทั้งบั่นทอนคุณภาพชีวิตของประชากร ซึ่งนับวันปัญหาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น สร้างความสูญเสียให้กับประเทศชาติเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงได้ทุ่มเทงบประมาณเป็นจำนวนมากในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ

ในรัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยรัฐบาลนี้จึงได้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนภายใต้หลักการดำเนินนโยบาย “การป้องกันนำการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด” โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวทางในการใช้พลังแผ่นดิน เพื่อเอาชนะยาเสพติดด้วยการระดมให้ทุกหน่วยงานในสังคมเข้าร่วมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการเอาชนะยาเสพติดในระดับรากฐานด้วยกลยุทธ์ในการกำหนดวงจรปัญหาเป็น 3 วงจร ได้แก่

วงจรกิจกรรม วงจรการค้า และวงจรกิจกรรมผลิต อีกทั้งยังได้กำหนดแนวทางในการเอาชนะยาเสพติดมาใช้ในการบังคับรักษา ผู้ติดยาเสพติดมาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในการบังคับใช้ และให้สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และจากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว จึงต้องทำให้มีแนวความคิดในการขยายอาณาเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ครอบคลุมถึงผู้เสพ ผู้จำหน่าย รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการระดมทรัพยากรในการแก้ไขปัญหายาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยหลักการที่ว่าผู้เสพยาเสพติดมีสภาพเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่ง ซึ่งมีโชอาชญากรปกติ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจึงสมควรกระทำให้กว้างขวาง โดยที่ผู้เสพยาเสพติดจำนวนหนึ่งอาจถูกบังคับให้เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดเพื่อที่จะแลกกับการที่จะได้เลิกยาเสพติดมาเสพ จึงสมควรที่จะต้องขยายขอบเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ครอบคลุมถึงผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยด้วย จึงต้องทำให้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ขึ้นมาใหม่ จึงทำให้ต้องยกเลิกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 119 ตอน 96 ก ลงวันที่ 30 กันยายน 2545 ซึ่งสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ก็จะเป็นการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมปกติ โดยมีการกำหนดให้ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับกุมดำเนินคดีเข้ารับการรักษาแบบบังคับบำบัด ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อีกทั้งยังมีหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นพหุภาคีและหน่วยงานเอกชนที่มีขีดความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคลซึ่งผู้เสพ / ผู้ติดยาเสพติด เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วให้กลับไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงจำเป็นที่ต้องตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้

3. กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ความคิดที่จะเข้าสู่การดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มี 4 ฐานความผิดดังที่ระบุไว้ในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัตินี้ คือ

1. ฐานเสพยาเสพติด
2. ฐานเสพและมีไว้ในครอบครอง
3. ฐานเสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย
4. ฐานเสพและจำหน่ายยาเสพติด

โดยยาเสพติดดังกล่าวต้องเป็นไปตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดใน กฎกระทรวง (ในปริมาณที่เล็กน้อย) แต่ทั้งนี้ ผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าว ต้องไม่ปรากฏว่าเป็นผู้ที่ อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษ จำคุกตามคำพิพากษาของศาล

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวแล้วพนักงาน สอบสวนต้องนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่(ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป) ไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน (ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี) ไปศาลภายใน 24 ชั่วโมง

ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคือคดีอาญาจะพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าว ไป ตรวจพิสูจน์ว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด เพื่อจะพิจารณาส่งตัวผู้กระทำความผิด ไปควบคุม ตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์ยังสถานที่ควบคุมตัวตามที่กฎหมาย กำหนด โดยต้องแจ้งให้ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ จากนั้นพนักงานคุมประพฤติก็เป็น ผู้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ตามสำนวนคดีที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้างาน

หลังจากนั้นคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยา เสพติดซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน แต่หากมีเหตุจำเป็น อาจขอขยายระยะเวลาได้ แต่ต้องไม่เกิน 30 วัน

2. วินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่ หากเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด ให้จัดการวางแผนเพื่อดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานอัยการ มีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูตามแผนดังกล่าว แต่หากผลการ ตรวจพิสูจน์ ไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดให้คณะอนุกรรมการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานผลให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อดำเนินการตามกระบวนการ ยุติธรรมปกติ

3. การฟื้นฟูโดยการควบคุมตัวมี 2 รูปแบบ คือ

3.1. แบบเข้มงวด

3.2. แบบไม่เข้มงวดเป็นระบบที่มีการกำหนดให้อยู่ในเขตที่กำหนดไว้

การฟื้นฟูโดยไม่ควบคุมตัว ด้วยวิธีการอย่างอื่นจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของ พนักงานคุมประพฤติ ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้ อาจจะกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ฝึกอาชีพ ทำงานบริการสังคมหรือดำเนินการอย่างอื่นตามความเหมาะสม เพื่อให้มีความมั่นคง ในการดำรงชีวิต โดยห่างไกลจากยาเสพติดให้โทษ

ระยะเวลาในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กำหนดไว้ไม่เกิน 6 เดือน กรณีขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดครั้งหนึ่งไม่เกิน 6 เดือน รวมกันทั้งหมด ต้องไม่เกิน 6 ปี หากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พิจารณาผลการฟื้นฟูแล้ว เป็นที่น่าพอใจให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งปล่อยตัวไป โดยแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ซึ่งยังดำเนินคดีอยู่ทราบ แต่ถ้าหากผลการฟื้นฟูไม่เป็นที่น่าพอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการดำเนินคดี ตามกระบวนการยุติธรรมปกติ (กรมคุมประพฤติ. 2546 : 3-4)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้ให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และจะต้องเป็นยาเสพติดให้โทษตามที่ กฎกระทรวงกำหนดไว้ โดยมุ่งหวังให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 19 นี้ ได้เข้าสู่กระบวนการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อบำบัดรักษาให้หายจากการเสพยาเสพติด และกลับไปอยู่ใน สังคมได้อย่างปกติสุข

4. ความรู้เกี่ยวกับประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายจะ โดยวิธีใดก็ตาม แล้วทำให้มีผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมในลักษณะต้องเพิ่มขนาดขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อหยุดใช้จะมีอาการขาดยา เกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจและเมื่อใช้เป็นเวลานาน ๆ จะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพ (สมภพ เรื่องตระกูลและคณะ. 2536 : 112)

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2526 ให้คำจำกัดความของ “ยาเสพติดให้ โทษ” ว่ายาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่า จะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจใน ลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้น โดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึงพืชหรือ ส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและ สารเคมีที่มีใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำหรับตามกฎหมายว่าด้วยที่มีสารเสพติดให้โทษ ผสมอยู่

การติดยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพ เช่น คำนั้น ได้ตามหลักวิชาการ “การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ โดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. 2546 : 29)

5. ประเภทของยาเสพติด

5.1 ประเภทของยาเสพติดที่ออกฤทธิ์กดประสาท เมื่อเสพแล้วทำให้คลายความทรมานช่วยบรรเทาความเจ็บปวดทางร่างกาย บรรเทาความว้าวุ่นทางจิตใจ ทางอารมณ์ ช่วยคลายความหมกมุ่น ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เซโคบาร์บิทาล เป็นต้น

5.2 ประเภทของยาเสพติดที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ในทางกระตุ้นเร่งเร้าประสาทและสมอง ในขณะที่ยาออกฤทธิ์ทำให้ผู้เสพเพิ่มพูนความสามารถชั่วระยะเวลาหนึ่งช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเอง ทำให้เกิดความสุข จิตใจปลอดโปร่ง เช่น โคลเคอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น

5.3 ประเภทของยาเสพติดที่ออกฤทธิ์หลอนประสาท เมื่อเสพยาเข้าไปแล้วจะทำให้ประสาทสัมผัสสูญเสียสมรรถภาพ เกิดความรู้สึกในทางสัมผัสประสาท โดยไม่มีสิ่งเกิดขึ้นจริง เช่น ภาพหลอน ได้ยินเสียงซ้ ๆ เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เป็นต้น

5.4 ประเภทของยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน เมื่อเสพเข้าไปแล้วจะทำให้ยาออกฤทธิ์กดประสาท กระตุ้นประสาท หรือ หลอนประสาทพร้อมๆกันไป เช่น กัญชา (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. 2546 : 29-30)

6. ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านตรวจพิสูจน์เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

งานตรวจพิสูจน์ หมายถึง การแสวงหาข้อมูลจากการบันทึกประวัติพฤติกรรมใน การกระทำความผิด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ รวมทั้งการตรวจร่างกายและจิตใจ การตรวจหาสารเสพติดทางห้องปฏิบัติการ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อนำข้อเท็จจริงมาประมวลและวิเคราะห์ว่า ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่

6.1 หลักการและวิธีการตรวจพิสูจน์

การตรวจพิสูจน์ จะยึดหลักการในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์อย่างถูกต้อง ดังนั้นในการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เข้ามา

ช่วยเพื่อจะได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสำหรับการนำไปเสนอต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยจะยึดหลักในการปกปิดข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ไว้เป็นความลับผู้อื่นจะล่วงรู้ไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูล เพราะถ้าหากไม่กระทำเช่นนั้นก็จะทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลได้รับอันตรายอีกทั้งยังไม่ได้รับความร่วมมือจากพยาน อันเนื่องมาจากการเกรงกลัวที่ว่าหากให้ความจริงออกไปแล้วอาจจะได้รับความเดือดร้อนตามมา ซึ่งถือว่าการปกปิดความลับของพยานนี้ถือเป็นหลักจรรยาบรรณของพนักงานคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 มาตรา 21 ซึ่งได้กำหนดบทลงโทษ การเปิดเผยความลับ โดยมีขอบของพนักงานคุมประพฤติไว้ (กรมคุมประพฤติ. 2544 : 4)

6.2 ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์

6.2.1 การสวหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ โดยมีพนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) การรวบรวมเอกสารประกอบสำนวน ภายหลังจากศาลได้มีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์แล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องหาเอกสาร ซึ่ง ได้แก่ คำฟ้อง หลักฐานการประกันตัว และเอกสารอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น

2) การสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ในกรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลจะเป็นผู้แจ้งให้นายประกัน และผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ทราบ และให้เดินทางไปพบพนักงานคุมประพฤติภายหลังจากศาลได้มีคำสั่งหากผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประเดติก็จะมีความหมายเรียก ไปยังนายประกันให้นำตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไปพบพนักงานคุมประพฤติ แต่ถ้าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานที่ควบคุมและเพื่อการตรวจพิสูจน์นั้น อาจจะเป็นเรือนจำหรือสถานพินิจ พนักงานคุมประเดติก็จะต้องทำหน้าที่เรียกตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ออกไปสอบปากคำภายในห้องสอบปากคำที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งในการสอบปากคำนั้น พนักงานคุมประเดติจะต้องทำการสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์โดยละเอียด เช่น ประวัติครอบครัวและภูมิหลัง สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย การศึกษาการประกอบอาชีพ การกระทำผิด พุทธศักรการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้โทษ และข้อเท็จจริงอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยจะบันทึกถ้อยคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไว้ในแบบบันทึกถ้อยคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ (บพ.1-4) หากการสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ครั้งแรกยังได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือพนักงานคุมประเดติมีข้อสงสัยบางประการ อาจจำทำการสอบปากคำเพิ่มเติมก็ได้

3) การตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ พนักงานคุมประเดติจะต้องขอตรวจสอบทะเบียนราษฎร์และประวัติการกระทำความผิดของผู้เข้า

รับการตรวจพิสูจน์ จากกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งในขั้นตอนการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ถ้าหากผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ถ้าหากผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มีคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล พนักงานคุมประพฤติ จะต้องดำเนินการงดการตรวจพิสูจน์เนื่องจากไม่เข้าข่ายตามมาตราที่ 19 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

4) การตรวจร่างกายและตรวจจิตใจของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำผลตรวจมาประกอบการวิเคราะห์ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ เนื่องจากปัจจัยการกระทำความผิดของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์อาจเกิดจากสภาพร่างกายและจิตใจที่ผิดปกติก็ได้ ตามพระราชบัญญัติดำเนินการควบคุมความประพฤติ มาตรา 6 (2) ให้อำนาจหน้าที่พนักงานคุมประพฤติที่จะส่งตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไปให้แพทย์ตรวจสุขภาพร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังต้องมีการตรวจปัสสาวะของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ทุกครั้งไปพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อจะหาสารเสพติด ในตัวอย่างปัสสาวะของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ แต่ถ้าตรวจหาสารเสพติดแล้วผลที่ออกมาไม่แน่ชัดก็จะเก็บปัสสาวะของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไปหาสารเสพติดในปัสสาวะอีกครั้ง

5) การสอบปากคำพยาน สามารถที่จะทำได้ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน การสอบปากคำพยานพนักงานคุมประพฤติจะต้องใช้เทคนิคเช่นเดียวกับการสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ เมื่อได้ทำการสอบปากคำพยานแล้วพนักงานคุมประพฤติจะบันทึกถ้อยคำพยาน ซึ่งพยาน ได้แก่ บิดามารดา คู่สมรส ญาติพี่น้อง บุตร เพื่อนบ้าน นายจ้าง หรือเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

6) การสืบเสาะที่อยู่อาศัยของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และสภาพแวดล้อม พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปสืบเสาะตรวจสอบสถานที่ที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์พักอาศัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร เช่น สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลหรือเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์กระทำความผิด ได้รับการปล่อยตัวออกไปจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการที่จะให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไปกระทำความผิดใหม่

6.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ เมื่อพนักงานคุมประพฤติได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ครบถ้วนแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาและประเมินผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นผู้เสียยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่

1) การทำรายงานเสนอต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หลังจากที่พนักงานคุมประพฤติ ได้วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์แล้ว ต้องทำรายงานเสนอต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ศาลมี

คำสั่งให้ตรวจพิสูจน์ ถ้าไม่อาจทำได้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดจะต้องยื่นคำร้องขอให้
คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดขยายระยะเวลาต่อไปอีกเท่าที่จำเป็นแต่ไม่เกิน
30 วัน ซึ่งในการเขียนรายงานเสนอคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พนักงานคุม
ประพฤติจะต้องทำรายงาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา
เสพติดว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่ สมควรที่จะให้เข้า
รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบใด (กองพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด, 2546:4-5)

แนวคิดเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1.1 ความหมาย การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็น
การบำบัดการติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด
รวมตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ
โดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

1.2 การติดยาเสพติด คือ ความต้องการยาเสพติดที่ต้องแสวงหายาเสพติด แม้ว่าจะเกิด
ผลเสียต่อร่างกาย จิตใจ หรือสังคม แต่ก็ยังคงใช้ยาเสพติดเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกาย
ซึ่งการติดยาเสพติดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1.2.1 การติดทางร่างกาย เป็นภาวะของสภาพร่างกายที่ปรับตัวต่อยาเสพติดเกิด
การติดยา และต่อมามีการหยุดหรือลดการเสพยาเสพติดนั้นทันทีจะมีอาการถอนพิษยาและอาการ
อยากยาหรือการเสียนยา

1.2.2 การติดทางจิตใจ เป็นความรู้สึกพอใจที่ต้องการใช้ยาเสพติด เนื่องจากความ
ต้องการ ผลของยาเสพติดและเพื่อให้พ้นจากอาการที่ไม่สบายเมื่อหยุดใช้ยาเสพติด ความต้องการนี้
มีความซับซ้อนและยากที่จะจำแนกและวัดปริมาณได้ ซึ่งเรียกว่า อาการอยากยา การติดทางจิตใจ
นั้น ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มักมี
ปัญหาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นพื้นฐานเบื้องต้น และไม่สามารถหาทางออกได้
เมื่อได้มารู้จักกับเพื่อนก็จะเชื่อที่เพื่อนแนะนำให้ใช้ยาเสพติดจะทำให้จิตใจสบาย สัมความทุกข์
หลังจากใช้ยาเสพติดมาได้ระยะหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมใหม่ๆ ขึ้นทีละน้อย จนกระทั่ง
ทำให้เกิดเป็นนิสัยและความเคยชิน เช่น โกหก พูดเท็จ ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ จนทำให้ไม่
สามารถหยุดพฤติกรรมเหล่านั้นได้ การที่จะทำให้หายขาดจากยาเสพติดนั้นเป็นไปได้ยาก แม้จะ

มีการบำบัดรักษาทางร่างกายจนสามารถกลับไปสู่สังคมได้ แต่เมื่อกลับไปเจอสังคมเดิม ๆ ก็จะถูกชักชวนและหวนกลับไปเสพยาเสพติดได้

2. ขั้นตอนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกเสพยาเสพติดและกลับสู่สังคม โดยสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข การที่จะให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกเสพยาเสพติดได้ จึงต้องได้รับการบำบัดรักษาให้ครบทุกขั้นตอน โดยยึดตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขที่ได้แบ่งขั้นตอนการบำบัดรักษาออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการก่อนการรักษาจะเริ่มต้น ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ผู้ป่วยนั้นจะต้องมีความพร้อมที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา โดยมีเจ้าหน้าที่ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ หรืออาสาสมัครคุมประพฤติต้องร่วมกันซักจนแนะนำให้ผู้ติดยาเสพติดเต็มใจเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2.2 ขั้นตอนพิษเป็นขั้นตอนที่เน้นการบำบัดรักษาอาการทางร่างกายที่เกิดจากการเสพยาเสพติดด้วยการใช้ยาอื่นทดแทนอาการ เช่น เมทาโดน เพื่อช่วยระงับความต้องการยาหรือให้เลิกเสพยาเสพติด ตลอดจนการใช้ยาอื่น ๆ ขั้นตอนนี้จะใช้ยาหรือไม่ใช้ก็สามารถถอนพิษได้ทุกราย หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยอมเข้ารับการรักษาตามกรรมวิธีจนครบตามกำหนดก็สามารถถอนยาได้ทุกคน (กรมคุมประพฤติ. 2546 : 40-41)

2.3 ขั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาได้อย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้ติดยาเสพติดมีจิตใจที่เข้มแข็งพอที่จะละเว้นการใช้ยาเสพติดได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อเนื่องอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป (กรมคุมประพฤติ. 2546 : 42)

2.4 ขั้นติดตามหลังรักษาเมื่อผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษามีสภาพจิตใจเข้มแข็งพอที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมภายนอกได้ด้วยตนเองแล้ว โดยจะใช้ระยะเวลาในการติดตามผลการรักษา 1-5 ปี ซึ่งวิธีการติดตามหลังการรักษาสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การติดตามผลทางตรง คือ ผู้ติดตามผลได้พบกับผู้ป่วยโดยตรงทำให้สามารถซักถามผลการบำบัดรักษาได้ลึกซึ้ง พร้อมกับตรวจสอบสารเสพติดได้ การให้คำแนะนำช่วยเหลือปัญหาโดยตรง เช่น นัดผู้ป่วยมาพบที่สถานพยาบาลตามกำหนด หรือเยี่ยมเยียนผู้ป่วยที่บ้าน

การติดตามผลทางอ้อม คือ ผู้ติดตามผลไม่ได้พบกับผู้ป่วยโดยตรง เป็นการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การพูดทางโทรศัพท์ การติดต่อผ่านบุคคลที่สาม

3. หลักการบำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ

3.1 ไม่มีการบำบัดรักษาใดอย่างเดี๋ยวมที่เหมาสมกับทุกคน การปรับสภาพแวดล้อม มาตรการและบริการบำบัดให้เข้ากับปัญหาและความต้องการจำเพาะตัวผู้ป่วยแต่ละคน เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จสูงสุดในการกลับไปสู่ชีวิตที่มีคุณค่าของครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม

3.2 ต้องมีความพร้อมที่จะให้บริการการบำบัดรักษาเสมอ

3.3 การบำบัดที่ดีช่วยแก้ไขปัญหาคือความจำเป็นในชีวิตหลายอย่างแก่ผู้ได้รับการบำบัดที่ดีจะต้องแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

3.4 แผนการบำบัดรักษาของผู้ได้รับการบำบัดแต่ละคน ต้องได้รับการประเมินอย่างต่อเนื่องและอาจปรับปรุงตามความเป็นจริงเพื่อให้มั่นใจว่า แผนนั้นเข้ากับความเป็นจริงที่อาจเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย ผู้ป่วยอาจต้องได้รับการบำบัดรักษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระยะของการบำบัดและฟื้นฟู

3.5 การอยู่รับการบำบัดรักษาเป็นเวลานาน เป็นสิ่งสำคัญของการบำบัดที่ดี ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับปัญหาและความจำเป็นของเขา การวิจัยพบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองได้มาก เมื่อใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ในการบำบัด

3.6 การให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม และพฤติกรรมบำบัดต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบำบัดยาเสพติดที่ดีในการบำบัด ผู้ป่วยจะต้องมีแรงจูงใจมีทักษะในการปฏิเสธการเสพยาเสพติด

3.7 การให้ยาบำบัดรักษาเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้ป่วยหลายราย โดยเฉพาะเมื่อให้การปรึกษาและพฤติกรรมบำบัดต่าง ๆ ร่วมด้วย ในกรณีผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางจิต พฤติกรรมบำบัด และการให้ยารักษาถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ (กรมคุมประพฤติ. 2546 : 42-43)

4. การใช้กระบวนการทางจิตวิทยาในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

ปัญหาการติดยาเสพติดเป็น “ปัญหาทางด้านจิตใจที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม” เรียกว่า ปัญหาจิตวิทยา จิตสังคม มีองค์ประกอบของจิตใจและกระบวนการทำงานของจิตใจของคน ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ เจตคติ ความต้องการ แรงผลักดันภายในจิตใจ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกับแรงผลักดันทางด้านสังคมที่มีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม ได้แก่ ความเชื่อ ความเคยชินขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม

ดังนั้น ปัญหาการติดยาเสพติดจึงเป็นปัญหาสังคมที่เกิด โดยตรงจากพฤติกรรมของคน ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมที่หัน ไปใช้ยาเสพติด และคนที่ถูกต้อง ได้รับการบำบัดรักษาให้หายจากการติดยาเสพติด (กรมคุมประพฤติ. 2546 : 47)

แนวคิดของการคุมประพฤติ

แนวคิดของการคุมประพฤติ มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของการคุมประพฤติ ดังนี้

สุพจน์ สุโรจน์ (2525 : 135-136) ได้กล่าวว่า การคุมประพฤติ หมายถึง สถานะทางกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า การที่ผู้กระทำความผิดจะเรียกว่าผู้ถูก คุมประพฤตินั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดก่อนและศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้คุมประพฤติของผู้กระทำผิดคนนั้นไว้ และอยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล การที่ผู้กระทำความผิดคนใดจะถูกคุมความประพฤติได้นั้น ต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้คุมความประพฤติผู้กระทำความผิดคนนั้นก่อน เช่น ในประเทศอังกฤษ ศาลจะมีคำสั่งคุมความประพฤติจำเลยโดยตรง ระบบงาน หมายความว่า จะต้อง มีหน่วยงานและการบริหารงาน โดยมีสายการบังคับบัญชาจากสูง ไปหาต่ำ หรือตั้งแต่ในระดับที่สูงไปจนถึงพนักงานคุมประพฤติ และเจ้าหน้าที่ธุรการต่าง ๆ ระบบงานคุมประพฤติในบางประเทศ ก็มีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระระดับกรม หรือคณะกรรมการ และในบางแห่งก็มีระดับเป็นสำนักงานและระดับกอง

สมรรถชัย วิศาลภรณ์ (2539 : 1-2) ได้ให้ความหมายไว้ตามความเห็นของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น ไว้ว่า การคุมประพฤติ หมายถึง การทดลองหรือการพิสูจน์เกี่ยวกับนิสัยและความประพฤติ ตลอดจนความมีระเบียบวินัยของผู้กระทำความผิด ที่ศาลให้โอกาสปล่อยตัวไป โดยมีเงื่อนไขและอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติว่า จะสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ในชุมชน ได้มากน้อยเพียงใด

การคุมประพฤติ (Probation) มาจากคำว่า Prober ในภาษาละติน ซึ่งแปลว่า การทดลองหรือการพิสูจน์ ในระยะแรก คำว่า Probation ใช้ในความหมายของระยะเวลาในการทดสอบความพร้อมของนักบวชในศาสนาคริสต์ เมื่อคำว่า Probation ได้ถูกนำไปใช้ในความหมายของการศึกษา ในกรณีที่นักศึกษาทำคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและต้องตกอยู่ในระหว่าง Probation ก็หมายความว่า ถูกภาคทัณฑ์ไว้ก่อนเพื่อให้โอกาสทดลองเรียนแก้ตัวอีก 1 เทอม ถ้าทำคะแนนได้ดีขึ้นพ้นจากเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะพ้นจาก Probation และได้เรียนต่อไป ถ้ามาสามารถทำคะแนนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอีกครั้งหนึ่ง ก็อาจจะถูกออกให้พ้นจากสถานภาพการเป็นนักศึกษาไป ในกรณีที่คำว่า Probation ถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติราชการ ก็จะมี ความหมายใกล้เคียง

กัน กล่าวคือ ใช้ในกรณีราชการที่เข้ามาใหม่ ซึ่งจะซับซ้อนยังไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นราชการ จนกว่าจะครบระยะเวลา ซึ่งเรียกว่า “ทดลองปฏิบัติราชการ”

สำหรับในกระบวนการยุติธรรม จอห์น ออกัสติน เป็นผู้ให้นำคำนี้มาใช้เป็นคนแรก และต่อมา เมื่อ probation ยอมรับกันมากขึ้น จึงมีการใช้คำนี้สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ๆ คำว่า Probation ถูกนำมาใช้ในความหมายของการทดสอบหรือการให้โอกาส ผู้กระทำความผิดกลับตัวทั้งนี้ ได้มีการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด ไปโดยมีการประกันตัว ต่อมาได้มีการ ดัดแปลงและปฏิบัติมาตรการบางอย่างในระบบ เช่น การเปลี่ยนจากตัวประกันเป็นการรอลงอาญา ในศาลผู้ใหญ่หรือเป็นคำสั่งของศาลที่ไม่ใช่โทษทางอาญาในศาลเด็ก เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ. 2542 : 5)

อัญชลี สุวรรณวิช (2532 : 21) กล่าวว่าไว้ว่า การคุมประพฤติถูกใช้ใน 4 ความหมาย คือ คำสั่งศาล สถานภาพ ระบบหรือระบบย่อยและกระบวนการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การคุมประพฤติ ในความหมายที่เป็นคำสั่งของศาล ถูกนำไปใช้ในครั้งแรกในฐานะที่เป็นการชะลอหรือการพักคำพิพากษาไว้ก่อน ภายใต้การคุมประพฤติผู้กระทำความผิดยังคงมีความอิสระภาพในชุมชนต่อไป โดยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติและเงื่อนไขที่แน่นอน ซึ่งกำหนดโดยศาลในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การคุมประพฤติถูกใช้เพิ่มมากขึ้น ในฐานะที่เป็นคำพิพากษาในตัว

2. การคุมประพฤติ ในความหมาย ซึ่งหมายถึง สถานภาพสะท้อนให้เห็นถึง ตำแหน่งของผู้กระทำความผิด ซึ่งถูกตัดสินให้คุมประพฤติ สำหรับผู้กระทำความผิดสถานภาพที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติมีความแตกต่างจากสถานภาพการเป็นพลเมืองอิสระ และเป็นผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขัง

3. การคุมประพฤติ ในความหมายที่เป็นระบบย่อย ในการแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยตัวของมันเอง แล้วการคุมประพฤติเป็นระบบย่อยของกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ การคุมประพฤติจะถูกใช้เมื่อ หมายถึงระบบย่อยของกรมคุมประพฤติ เมื่อนำไปใช้ในความหมายนี้ การคุมประพฤติจะหมายถึง หน่วยงานหรือองค์การ ซึ่งบริหารกระบวนการคุมประพฤติสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่

4. การคุมประพฤติ ในความหมายที่เป็นกระบวนการ หมายถึง กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงระบบการติดต่อสัมพันธ์กันของศาล ผู้กระทำความผิดและชุมชน กระบวนการตั้งแต่การเตรียมรายงานสำหรับศาล การคุมความประพฤติ และการหาหรือกำหนดการบริการสังคมสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความหมายของการคุมประพฤติโดยรวมก็คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยจะมีการมองไปที่วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคม โดยจะมีการพิจารณาผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล กรณีที่มีผู้กระทำความผิดใดมีนิสัยและความประพฤติที่มีการกระทำความผิดซ้ำ ๆ ก็จำเป็นที่จะต้องใช้วิธีตัดโอกาสในการกระทำความผิด ซึ่งก็คือ การกักขังจำคุก หรือประหารชีวิต แต่สำหรับผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงก็จะใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปให้กลับมาเป็นผู้เคารพกฎหมายและอยู่ในสังคมได้เป็นปกติสุข

1. วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (2540 : 3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติไว้ว่า

- 1.1 เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม
- 1.2 เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับจำเลยแก่ศาลก่อนศาลพิพากษาคดี
- 1.3 เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีด้วยวิธีการคุมความ

ประพฤติ

2. ประโยชน์ของการคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (2540 : 3) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการคุมประพฤติไว้ว่า

- 2.1 เป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม
- 2.2 ช่วยเหลือศาลให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยอย่างละเอียดและถูกต้องพร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อศาลจะได้ใช้ดุลยพินิจว่าควรจะใช้มาตรการหรือวิธีการใดที่เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน

2.3 เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ออกไปใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างปกติสุขและสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงครอบครัว เสียภาษีบำรุงรัฐและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายได้

2.4 ประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐได้เป็นจำนวนมาก เพราะว่าการจำคุกผู้กระทำความผิดหนึ่งคนจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดคนเดียวกันนี้ถึงประมาณ 11 เท่า

- 2.5 ลดความแออัดในเรือนจำได้มาก

2.6 แก้อิทธิพลผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเป็นรายบุคคลที่ได้ผลดีกว่าการจำคุกบุคคลประเภทเดียวกัน

ในการนี้ จะเห็นว่า การคุมประพฤติ ก่อให้เกิดผลดีต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการลดภาระของรัฐบาลที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการควบคุมผู้กระทำความผิดที่เล็กน้อยไว้ในเรือนจำ อีกทั้งเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองที่ดีและอยู่ภายในสังคมเป็นปกติสุข ซึ่งถือว่าเป็นการตัดวงจรของการเกิดปัญหาอาชญากรรมอย่างหนึ่ง

3. ความเป็นมาและพัฒนาการของงานคุมประพฤติ

1 มกราคม 2500 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญารูปปัจจุบัน ได้มีผลบังคับใช้ มาตรา 56-58 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติ เกี่ยวกับการกำหนดโทษหรือการรอการลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ และให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดนั้นด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติศาลไม่อาจใช้วิธีดำเนินการคุมประพฤติได้อย่างจริงจัง เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง จนกระทั่ง พ.ศ. 2519 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านความยุติธรรมว่า “รัฐบาลจะจัดให้มีระบบคุมประพฤติ ผู้ที่ศาลพิพากษาว่า การกระทำความผิดทางอาญาบางประเภทที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมส่วนรวม แทนการจองจำอันเป็นการทำลายอนาคตผู้นั้นและเป็นภาระแก่งบประมาณแผ่นดิน”

7 สิงหาคม 2522 กระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายให้จัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติกลางและเริ่มดำเนินงานในเขตคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏว่าการดำเนินงานคุมประพฤติได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ประกอบกับรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าการดำเนินงานคุมประพฤติเป็นเรื่องของการกระจายความเป็นธรรมและโอกาสทางสังคมให้แก่ประชาชน รัฐบาลจึงได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในปี พ.ศ. 2523 ที่จะขยายงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดออกไปสู่ภูมิภาค เพื่อคุ้มครองและป้องกันสังคมจากอาชญากรรม และช่วยเหลือควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยไม่ต้องจำคุก พ.ศ. 2544 ได้มีการกำหนดแผนงานและโครงการในด้านการพัฒนางานคุมประพฤติ ซึ่งรวมถึงโครงการขยายงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ออกสู่ส่วนภูมิภาคไว้ในแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2549) ซึ่งโครงการนี้ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาของศาลและกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2544) ก็ยังมีโครงการขยายงานคุมประพฤติไว้เช่นเดิม

พ.ศ. 2526 ได้ดำเนินการเปิดสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาคเป็นครั้งแรกที่จังหวัดสมุทรปราการ ชลบุรี และเชียงใหม่

พ.ศ. 2529 เริ่มมีการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ
ความคิดที่เป็นผู้ใหญ่ในชุมชน ในรูปแบบของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

พ.ศ. 2530 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 –
พ.ศ. 2534) ด้านแผนงานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้กล่าวถึงงานคุมประพฤติไว้อย่าง
ชัดเจนว่า “จะใช้การคุมความประพฤติผู้กระทำความคิดที่กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์อยู่
เพื่อระบายนความแออัดในสถานที่ควบคุมและลดภาระของรัฐบาลในการควบคุมผู้กระทำความคิด
และผู้ต้องขัง”

พ.ศ. 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 –
พ.ศ. 2539) ได้ระบุส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติว่า “จะเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน
ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้านมวลชนสัมพันธ์การเผยแพร่ อบรมให้ความรู้
ด้านการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน องค์กรชุมชนและผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งในหน่วยงานของรัฐ กลุ่มอาสาสมัคร
ต่าง ๆ ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน”

15 มีนาคม 2535 สำนักงานคุมประพฤติกลางยกฐานะขึ้นเป็นกรมคุมประพฤติ

24 มิถุนายน 2542 การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติขยายขอบเขตครอบคลุม
พื้นที่กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค โดยมีสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศทั้งสิ้น 76
สำนักงานฯ (กรมคุมประพฤติ. 2542 : 10-11)

กรมคุมประพฤติ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2555 : 21) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ
สืบเสาะและพินิจ ควบคุมและสอดส่อง แก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชั้นก่อนฟ้อง
ชั้นพิจารณาคดีของศาล ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาตามที่กฎหมายกำหนด ดำเนินการฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัดรักษาตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา
เสพติด ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน พัฒนา
ระบบ รูปแบบ เสริมสร้างสนับสนุนและประสานงานให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมใน
การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติดั้งแต่ในอดีตจนถึง
ปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับแผนงานระดับชาติ ตลอดจนนโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่พัฒนาสังคม
ให้มีความสงบสุข และนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 โดยตั้งในอาคารศาลจังหวัดบุรีรัมย์ บริเวณชั้นที่ 1 และที่ 2 ด้าน ปีกขวาของอาคารศาล ต่อมาปี พ.ศ. 2546 สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ย้ายออกมาจากอาคารศาลจังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้เช่าอาคารพาณิชย์เลขที่ 47/93-94 ตลาดทองกู่เกียรติกุล ถนนธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 และได้เช่าอาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เลขที่ 47/112-113 ถนนธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

ปัจจุบันสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่อาคารเช่า เลขที่ 599/9-11 หมู่ที่ 1 ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (หมู่บ้านจระฮอย 5) โดยได้ย้ายจากตลาดทองกู่เกียรติกุล เมื่อเดือน มิถุนายน ซึ่งเป็นอาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2549 โทร. 044-613487 044-621182 มหาดไทย 37210, 37211 ซึ่งปัจจุบันมี นางวราภรณ์ เปล่งแสง ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่รับผิดชอบตามเขตอำนาจศาลจังหวัดบุรีรัมย์ รวมจำนวน 13 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอห้วยราช อำเภอบ้านด่าน อำเภอสตึก อำเภอประโคนชัย อำเภอพลับพลาชัย อำเภอกระสัง อำเภอคูเมือง อำเภอแคนดง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

การบริหารงาน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ มีโครงสร้างและอัตรากำลัง ประกอบด้วย ข้าราชการ 13 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน พนักงานราชการ 20 คน ลูกจ้างชั่วคราว 6 คน และ จ้างเหมาบริการ 3 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน แบ่งเขตพื้นที่ในการปฏิบัติงานสำนักงานฯ ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ,กลุ่มงานธุรการการเงิน กลุ่มงานสารบัญ กลุ่มงานธุรการคดี ห้องเก็บสำนวน พื้นที่บริการประชาชนและจัดมุมความรู้ให้ผู้มาติดต่อ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ได้อ่านและค้นคว้า ห้องสุขาสำหรับเจ้าหน้าที่ และโรงจอดรถ

ชั้นที่ 2 ประกอบด้วย ห้องผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กลุ่มงานควบคุมและสอดส่อง ห้องประชุม คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ห้องโถงเป็นพื้นที่สำหรับพักประชาชนสำหรับรอรับรายงานตัว

ขั้นที่ 3 ประกอบด้วย กลุ่มงานของกลุ่มสืบเสาะข้อเท็จจริง กลุ่มงานตรวจพิสูจน์ ห้องกลุ่มกิจกรรมชุมชนและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ห้องประชุมสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ ห้องจัดกิจกรรมรับรายงานตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ ห้องโถงเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนประชาชนสำหรับรอสอบปากคำ

วัฒนธรรมองค์กร ชื่อสัตย์สุจริต อุทิศและพัฒนาตน มุ่งผลสัมฤทธิ์ ผูกจิตสามัคคี มีน้ำใจ เคารพในอาวุโส

ค่านิยมร่วม ชื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความศรัทธา ภาคภูมิใจในวิชาชีพ และรักการให้บริการ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสถานที่เพื่อการควบคุมและสอดส่องติดตามผลผู้กระทำผิด จึงเป็นรูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดในการปรับปรุงแก้ไขตนเองในชุมชน โดยไม่ต้องถูกควบคุมตัวไว้ แต่กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติไว้ให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติ และมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดตามระดับความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดแต่ละราย เพื่อให้ผู้กระทำผิดไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นใหม่ ตลอดจนได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรกช นาควิเชตร และคณะสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ (2555 : 9-17) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงคุณภาพที่ขยายผลการศึกษาต่อจากวิจัยเรื่อง INTENSIVE PROBATION SUPERVISION COUNTY SUCCESS AND FAILURE (2548) และการวิจัยเชิงทดลอง เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการนำเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการคุมประพฤติแบบเข้มข้นในประเทศไทย (2552) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเพื่อศึกษารูปแบบ แนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อค้นหา และสร้างรูปแบบแนวทางใหม่ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยมีส่วนร่วมของชุมชน ที่สามารถรองรับปริมาณงานคุมประพฤติได้อย่างมีคุณภาพอันมีส่วนช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยจากอาชญากรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (DOCUMENTARY RESEARCH) และการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน หรือกระบวนการทำงาน “ที่ดีที่สุด” (BEST PRACTICE OR WHAT WORK) มาสร้างรูปแบบใหม่ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนและนำรูปแบบ แนวทางนั้นมาทดลองใช้ใน 4 ภูมิภาค 8 สำนักงาน คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดมหาสารคาม ภาคเหนือ ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงราย และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง ภาคใต้ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพัทลุง และภาคกลาง สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสระบุรี สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดพระโขนง และสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดมีนบุรี จากนั้นจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบรายงานผลการปฏิบัติงาน การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยระหว่างการดำเนินโครงการทดลอง โดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จำนวน 80 คน และผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม และนักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 42 คน ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังนี้

รูปแบบใหม่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน ที่เป็นผลจากการศึกษา คือ รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ผ่านทางอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรม ซึ่งทำงานเป็นทีมร่วมกับพนักงานคุมประพฤติ เรียกว่า “ทีมบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดชุมชน” โดยอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในทีมบูรณาการจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของพนักงานคุมประพฤติ และแกนเชื่อมต่อระหว่างสำนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติกับประชาชน และสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างความมีส่วนร่วมในการทำงานเชิงพื้นที่ โดยโครงสร้างของทีมบูรณาการในแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกันไป ในรายละเอียด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททั่วไปและความพร้อมของสำนักงานคุมประพฤติ

การดำเนินงานของทีมบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จด้วยดี โดยสามารถควบคุมสอดส่องและดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดในความรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือคำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพื่อด้วยดี อาสาสมัครคุมประพฤติมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนของตนเพิ่มมากขึ้น พนักงานคุมประพฤติมีผู้ช่วยแบ่งเบาภาระงานและสามารถบริหารจัดการงานคดีได้โดยไม่มีจำนวนคดีค้างดำเนินการ

การดำเนินงานของทีมบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน สามารถยกระดับขึ้นเป็น โครงสร้างศูนย์หรือสำนักงานคุมประพฤติชุมชน ซึ่งดำเนินการบริหารจัดการร่วมระหว่างสำนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครในชุมชนได้ และอาสาสมัครคุมประพฤติในทีมบูรณาการ

ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สามารถยกระดับขึ้นเป็นผู้อำนวยการศูนย์ยุติธรรมชุมชนขึ้นอยู่กับ
สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ได้ขึ้นอยู่บนนโยบายและทิศทางการพัฒนาต่อไปของกรม
คุมประพฤติ

ปฏิบัติการที่มบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน สามารถพัฒนาเป็นทีม
ปฏิบัติการพิเศษใช้ในการดูแลแก้ไขผู้กระทำผิดที่จัดอยู่ในกลุ่มพิเศษได้ เช่น กลุ่มผู้กระทำผิดที่มีความ
ความเสี่ยงสูง กลุ่มผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรม และกลุ่มที่
ต้องรับการติดตามสงเคราะห์หลังปล่อย

ความท้าทายและความเสี่ยงในการขยายหรือยกระดับปฏิบัติการที่มบูรณาการแก้ไขฟื้นฟู
ผู้กระทำผิดในชุมชน ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานคุมประพฤติในการตอบรับ
ความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทัศนคติความรู้ความเข้าใจและทักษะของบุคลากรให้เท่าทันกับ
แนวโน้มการพัฒนาของงานคุมประพฤติสากล และแนววิถียุติธรรมชุมชน การเพิ่มปริมาณ
อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การยกระดับความรู้และ
การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการดำเนินงานคุม
ประพฤติ และงานยุติธรรมชุมชน การจัดสรรงบประมาณที่ทั่วถึงต่อเนื่อง เพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายของ
อาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และภาคประชาสังคม อันเกิดจากการช่วย
ปฏิบัติงานคุมประพฤติ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา มีดังนี้เพื่อให้ทีมบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนจะ
สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานได้มากยิ่งขึ้น ควรมีการพัฒนาผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน
คุมประพฤติในด้านความรู้การบริหารจัดการงานคุมประพฤติสากล ความรู้และทักษะเฉพาะทางใน
ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน จิตวิทยามวลชนสัมพันธ์ ความคิดเชิงบวก และการทำงาน
เป็นทีม เป็นต้น โดยมีการจัดทำแผนวิชาชีพและแผนการฝึกอบรมพัฒนาที่สอดคล้องและชัดเจน
ต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรกรมคุมประพฤติ

ควรมีการพัฒนาปรับปรุงระบบอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อยกระดับอาสาสมัครคุม
ประพฤติให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการเพิ่มปริมาณอาสาสมัครคุม
ประพฤติให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ควรดูไปกับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ทักษะในการทำงาน
คุมประพฤติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาระบบควรเริ่มตั้งแต่ระบบการ
คัดกรอง การพัฒนา การจัดประเภท การประเมิน กฎหมาย กฎและระเบียบ ระบบงบประมาณ
ระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

กรมคุมประพฤติควรจัดทำเกณฑ์ หรือแนวทางการตรวจรับรองคุณสมบัติความสามารถ และทักษะของอาสาสมัครคุมประพฤติในการปฏิบัติงานคุมประพฤติทุกชั้นตอนเป็นรายบุคคล และจัดทำเนียบอาสาสมัครคุมประพฤติที่มีความสามารถทักษะพิเศษไว้ เพื่อให้สามารถดึงศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติมาใช้ได้อย่างเหมาะสมรวดเร็ว เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อราชการและสังคม

กรมคุมประพฤติควรจัดทำเกณฑ์ หรือแนวทางการตรวจรับรองมาตรฐานผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ทีมบูรณาการหรือภาคประชาสังคมต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานคุมประพฤติ เพื่อรักษาคุณภาพของผลงานและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา และการประเมินภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อในบริการครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาทีมบูรณาการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อจัดการกับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเฉพาะ ที่ต้องการดูแลแก้ไขเป็นพิเศษ เช่น ทีมเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเด็กและเยาวชน ทีมที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้ติดยาเสพติด ทีมที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดซ้ำ โดยจัดการให้บุคลากรในทีมดังกล่าว ได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษเฉพาะทาง

ควรมีการติดตามศึกษาผู้กระทำผิดในโครงการทดลอง โดยเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะร่วมใกล้เคียงกันแต่ไม่ได้ผ่าน โครงการทดลองของทีมบูรณาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน และ / หรือ ควรมีการศึกษาการดำเนินงานต่อไปของสำนักงานคุมประพฤตินำร่องทั้ง 8 สำนักงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

ควรมีการศึกษาต่อยอด เพื่อพัฒนางานคุมประพฤติสู่งานยุติธรรมชุมชน หรือเพื่อศึกษาถ่ายโอนงานบางส่วนของกรมคุมประพฤติสู่ภาคประชาสังคมต่อไป

กรณีการ แสงทอง (2554 : 7-10) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำกระบวนการละครมาใช้เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด” ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่าการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะนำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์และประเมินเพื่อจำแนกตามเกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ แล้วกำหนดเป็นระดับความเข้มงวดของการคุมความประพฤติและประเมินปัญหาและความต้องการนำมาสู่การทำแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟู โดยส่งต่อให้ชุมชนช่วยดำเนินการ ในต่างประเทศนิยมนำกระบวนการละครมาใช้และรัฐบาลให้ความสำคัญ จึงได้ให้การสนับสนุนงบประมาณและมักจะกำหนดเป็นหลักสูตร เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน โรงเรียนสำหรับประเทศไทยรัฐบาลในทุกสมัยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการละครเท่าที่ควร การพัฒนากระบวนการนี้เพื่อเยาวชนจึงยังไม่เป็นระบบ และยังไม่มีความเป็นรูปธรรม ส่วนการนำละครมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ผลการจัดกิจกรรมพบว่าทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่เนื่องจากคำว่า

ละครมีความหมายที่หลากหลายและวิธีการนำไปใช้ก็มีความแตกต่างกัน จึงมีอุปสรรคในการบริหารจัดการและการได้รับการสนับสนุนในภาพรวม ส่วนบทบาทของพนักงานคุมประพฤติพบว่า สามารถนำกระบวนการนี้มาใช้เป็นกิจกรรมย่อย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู การพัฒนาโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูเยาวชนด้วยกระบวนการละคร ในลักษณะของ โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะและการใช้กระบวนการละคร เพื่อการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบในลักษณะค่าย โดยมี การทำงานร่วมกับคณะละคร ซึ่งจะต้องกำหนดบทบาทของพนักงานคุมประพฤติและคณะละครให้ มีความชัดเจน การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะละคร และการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ชุมชนและเครือข่ายละคร ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อวางระบบการแก้ไขฟื้นฟู และการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมให้มีความยั่งยืน และมีการขยายผลในภาพกว้างต่อไป

กองวิชาการและแผนงาน กรมคุมประพฤติ (2536 : 6-8) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความ สัมฤทธิ์ผลของงานคุมประพฤติในการแก้ไขผู้กระทำความผิด ซึ่งสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้ จากการสุ่มตัวอย่าง ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ศาลสั่งให้คุมความประพฤติในปี พ.ศ. 2529-2531 และฟื้นฟูความประพฤติไปด้วยดี จำนวน 158 ราย ของสำนักงานคุมประพฤติที่ได้รับการสุ่ม เลือก จำนวน 5 จังหวัด เพื่อติดตามผลว่าภายในระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี นับแต่ผู้ถูกคุมความ ประพฤติฟื้นฟูการคุมความประพฤติไปด้วยดีแล้วนั้น มีผู้หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่ มีมาก น้อยเพียงใด ปรากฏว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่ถึง 137 ราย จากผู้ถูกคุมความประพฤติที่ กลุ่มประชากร 158 หรือ ร้อยละ 86.71 นั้น ไม่ได้กระทำความผิดซ้ำขึ้นมีผู้ถูกคุมความประพฤติเพียง 21 ราย หรือร้อยละ 13.29 ที่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกภายหลังที่ฟื้นฟูการคุมประพฤติไปแล้ว โดยส่วนใหญ่ที่กระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่ ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ รองลงมาได้แก่ พระราชบัญญัติการพนันผู้ถูกคุมความประพฤติเหล่านี้กระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่ภายหลังการคุมความ ประพฤติไปแล้ว 6 เดือน ส่วนสาเหตุที่กระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่ ได้แก่ สาเหตุทางด้าน สภาพแวดล้อมและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ในด้านความรู้เกี่ยวกับงานคุมประเวตินั้น ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่ยังมีความ เข้าใจว่างานคุมประพฤติ คือการ ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตามที่ศาลกำหนด แต่ก็เห็นว่างานคุม ประเวตติมีประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด คือเป็นการเลี้ยงโทษจำคุกทำให้ผู้กระทำความผิดได้แก้ไข ปรับปรุงตัวมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลช่วยเหลือดัดเตือนในเรื่องความประพฤติ นอกจากนี้ยังเห็นว่างาน คุมประเวตติมีประโยชน์ต่อสังคมคือเป็นการป้องกันกระทำความผิดซ้ำ เพราะมีเจ้าหน้าที่คอย สอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ถูกคุมความประพฤติยังสามารถทำกิจกรรมช่วยเหลือ สังคมได้ นอกจากนี้ยังเป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่น คือ ทำให้เขาไม่กล้ากระทำความผิดด้วย

ในด้านอาสาสมัครคุมประพฤติและการให้การสงเคราะห์ผู้ถูกคุมความประพฤติ พบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่ร้อยละ 86.10 ที่ไม่เคยได้รับการสอดส่องดูแลจากอาสาสมัครคุมประพฤติ แต่ก็เห็นว่าการนำอาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามาช่วยในงานคุมประพฤตินั้น ไม่มีผลต่อตัวเขาแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่ร้อยละ 90.50 ไม่ทราบว่าสำนักงานคุมประพฤติมีบริการสงเคราะห์แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นเหตุให้ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนหนึ่งเข้าใจว่างานคุมประพฤติเป็นเพียงการให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวเท่านั้น และสำหรับผู้ที่เคยขอรับบริการสงเคราะห์ ส่วนใหญ่ขอรับบริการสงเคราะห์ในด้านการให้คำปรึกษาและด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้ถูกคุมความประพฤติเห็นว่าการได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวสามารถแก้ไขฟื้นฟูเขาได้

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังด้านต่าง ๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติกับการกระทำความผิดภายหลังจากการพ้นการคุมความประพฤติ เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยด้านใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดขึ้นอีกภายหลังจากการคุมความประพฤติไปแล้ว ปรากฏว่าตัวแปรในเรื่องประเภทคดี การสืบเสาะและพินิจ การยอมรับของบุคคลในครอบครัวและความรู้สึกในการกระทำความผิดมีความสัมพันธ์ กับการกระทำความผิดภายหลังพ้นการคุมความประพฤติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ถูกคุมความประพฤติในความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีแนวโน้มเอียงที่จะทำความผิด ภายหลังพ้นการคุมความประพฤติมากกว่าผู้ถูกคุมความประพฤติที่เคยผ่านขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจมาก่อน ผู้ถูกคุมความประพฤติที่บุคคลในครอบครัวไม่ให้การยอมรับ ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่เกิดความรู้สึกในการกระทำความผิด มีความโน้มเอียงที่จะกระทำความผิดภายหลัง จากพ้นการคุมความประพฤติมากกว่าผู้ถูกคุมความประพฤติที่เกิดความรู้สึกในการกระทำความผิด

กาญจนา คุณารักษ์ (2555 : 54-63) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยของการกระทำผิดซ้ำ คือ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบสังคม และระบบการศึกษา ว่าสาเหตุที่แท้จริง คือ ไม่ตระหนักรู้ว่าการเสพยาเสพติดเป็นการกระทำผิดกฎหมาย กลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มที่เสพยา, ขาดโอกาสในการเข้ารับการดูแลรักษา บำบัดฟื้นฟู อย่างถูกต้อง ขาดระบบสังคมที่มีประสิทธิภาพคอยช่วยเหลือ ครอบครัว/ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย ไม่ทราบวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง ขาดแรงจูงใจที่จะเลิกเสพยาเสพติด ไม่ตั้งใจที่จะเลิกยาเสพติดอย่างจริงจัง สังคมไม่ยอมรับและไม่ให้โอกาส กรณีรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่พัฒนาขึ้นมี 13 ส่วนประกอบ คือ เป้าประสงค์ของการป้องกัน แผนการป้องกัน นโยบายการป้องกัน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประเมินความเสี่ยง

การตระหนักเกี่ยวกับธรรมชาติของ การคัดกรอง กิจกรรมและโปรแกรมการป้องกัน การให้ คำปรึกษาแนะนำ การส่งต่อ การติดตาม และการประเมินผล การมีความตั้งใจมุ่งในการป้องกัน การมีอาชีพ และการมีเครือข่าย โดยอาจเรียกรูปแบบนี้ว่า GP-PLANSACTION MODEL ซึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การประเมินและรับรองแล้ว

คณิงนิจ วิหคมาตย์ (2552 : 62-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การมองตนเองในภาวะคลื่นคู่ ครอบครัวยุคใหม่และสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า การมองตนเองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีความเชื่อมโยงกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ สภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ครอบครัว เพื่อน ชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมภายใน ตัวตน ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การให้ความหมาย การตีความและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีผลต่อ การมองตนเองและดำเนินพฤติกรรมทั้งในทางที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งภายหลังจากปล่อยตัว เยาวชนจะ กลับไปเริ่มต้นในครอบครัวก่อนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีอยู่เดิมด้วย และจะพยายาม เปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้นตามที่สังคมคาดหวัง เช่น ทำงาน เรียน เลิกคบเพื่อนที่ไม่ดี แต่เมื่อ กลับสู่สังคมเดิมแล้วต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเยาวชน เช่น ไม่ยอมรับ ไม่ไว้วางใจ คำหยาบ ประทับตรา และเพื่อลดรอยแผลที่ประทับจึงมีการสร้างพื้นที่การยอมรับและ การยอมรับและจัดการปัญหาด้วยตนเอง เช่น หลบหนี ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อน ใช้ความรุนแรง เมื่อมี สิ่งยั่วยุ หรือกดดันจะผลักตัวเองออกจากสภาพการณ์นั้นแล้วกลับไปกระทำผิดซ้ำได้อีก เยาวชน ตระหนักถึงผลเสียของการกระทำผิด เพียงแต่ไม่สามารถต่อต้านสิ่งยั่วยุนั้นได้ นอกจากนี้ยัง เผชิญกับปัจจัยเรื้อรัง ได้แก่ ผลตอบแทนทั้งรูปธรรม (เงินทอง สิ่งของ) และนามธรรม (การยอมรับ อำนาจ คุณค่าในตนเอง) มักจะประเมินความคุ้มค่าและ โอกาสที่จะได้สิ่งที่ต้องการแล้วจึงตัดสินใจ กระทำผิดซ้ำ โดยขาดการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมอย่างรอบด้านและผลกระทบในระยะยาว ซึ่ง เยาวชนต้องมีการกำหนดสร้างโอกาสด้วยตนเองอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนตนเองที่มีความยั่งยืนที่สุด พร้อมกับโอกาสจากครอบครัวและสังคม เช่น การยอมรับ ไว้วางใจ ให้อภัย เยาวชนมีความ ปรารถนาต่อตัวเอง อาชีพการเรียน และพื้นที่ปรับตัว ซึ่งจะเป็นการคืนคุณค่าในตนเองและต้องมีการจัดการต่อความต้องการภายในตัวของเยาวชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

ข้อเสนอจากการศึกษา มีดังนี้ ระดับปฏิบัติ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรมีการจัดการ สภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจใหม่ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน อย่างเต็มที่ เน้นการทำงานที่พัฒนาตัวเด็กจากภายใน เช่น ทักษะชีวิต การจัดการปัญหา การเสริม คุณค่าในตนเอง พร้อมกับการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกให้เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง เน้น กระบวนการจำแนกและการวางแผนรายบุคคล มีการเตรียมความพร้อมหลังปล่อยอย่างต่อเนื่อง

สร้างเครือข่ายกลุ่มครอบครัวที่ช่วยเหลือกันเอง มีการเสริมทักษะให้กับผู้ดูแลเด็ก ระดับนโยบาย ต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการคืนเด็กสู่สังคม ลดการควบคุมโดยสร้างระบบเปิดกึ่งปิดและเปิดรั้วศูนย์ศึกษาฯ ผลักดันนโยบายการติดตาม การส่งต่อและเฝ้าระวัง โดยอาศัยเครือข่ายใกล้ชิด และครั้งต่อไป ควรศึกษากลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำและศึกษาการติดตามและประเมินผล กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยอย่างต่อเนื่องเป็นรายกรณี

จำเนียร ชูณหโสภาค และคณะ (2550 : 51-54) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติด” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติดและคดีฐานความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า สาเหตุสำคัญที่สุดของการกระทำผิดในคดียาเสพติด ครั้งแรก มาจากเพื่อนชักชวน ส่วนสาเหตุการกระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติด ครั้งสุดท้าย เป็นเพราะต้องการเงิน ไม่มีเงินใช้ / รายได้ ไม่พอใช้จ่าย และจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างโทษที่ได้รับจากการกระทำผิดครั้งแรกกับจำนวนครั้งที่กระทำผิดในคดียาเสพติด พบว่า หากการกระทำผิดครั้งแรกมีจำนวนปีที่รับโทษจำคุกมาก จะส่งผลให้มีการกระทำผิดน้อยครั้งลง

แนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดจากปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติดและคดีฐานความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด กลุ่มผู้กระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติดที่อยู่ระหว่างถูกคุมขัง เสนอแนวทางว่า ควรดูแลเยาวชนไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรือนจำควรเปิดโรงงานขึ้นเองเพื่อส่งเสริมอาชีพผู้ต้องขัง และเมื่อพ้นโทษออกมาก็รับเข้ามาทำงานได้ทันทีไม่ต้องไปหางานทำที่อื่น และควรส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ชุมชน รวมทั้งสร้างสังคมที่เข้าใจและให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดที่ตั้งใจกลับตัวเป็นคนดี กลุ่มผู้กระทำความคิดซ้ำในคดียาเสพติดที่พ้นโทษแล้วหรืออยู่ระหว่างคุมประพฤติที่อาศัยอยู่ในชุมชน เสนอแนวทางว่า เมื่อพ้นโทษแล้วควรมีงานรองรับหรือทำงานได้ทันทีและเป็นงานที่มั่นคง สนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ หรือเงินกู้ยืมในการประกอบอาชีพอิสระ ควรอบรมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องโทษและบทลงโทษของยาเสพติด ให้มากขึ้น พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธยาเสพติด โดยจัดทำอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาแหล่งชุมชนแออัดให้เป็นที่พักอาศัยที่มั่นคงและปลอดภัย สร้างอาชีพให้คนมีงานทำ และเพิ่มโทษให้มากขึ้นตามฐานความผิด และจำนวนครั้งของการกระทำผิด กลุ่มผู้แทนหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ เสนอแนวทางว่าควรสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนมุ่งสร้างสรรค์ความดี มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง สร้างชุมชนที่เข้มแข็งและปลูกสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด มีนโยบายชัดเจนและต่อเนื่อง และมีมาตรการที่ดีที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ประสานการทำงานอย่างครบวงจรร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีหน่วยงานหลัก

รับผิดชอบโดยตรงในระดับจังหวัดและอำเภอ ควรจัดหน่วยงานเฉพาะในการติดตามดูแลบุคคลที่
 พันโทษและกลับคืนสู่สังคม ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

รูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการกระทำความผิดซ้ำในคดียา
 เสพติค ประกอบด้วย 1) รูปแบบแนวทางสำหรับการป้องกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีแผนการ
 รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกและความตระหนักต่อพิษภัยของยาเสพติด จัดกิจกรรม
 เสริมแรงบวกให้กับเด็กและเยาวชน และปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน 2) รูปแบบแนวทาง
 สำหรับการเตรียมการกลับสู่สังคมของผู้กระทำความผิด โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อสร้างงาน
 อาชีพภายหลังการพ้นโทษ และปรับบทบาทองค์กรท้องถิ่น 3) รูปแบบแนวทางกฎหมาย โดยการ
 ปรับปรุงบทลงโทษและข้อกำหนดในกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและมีมาตรการการลงโทษที่
 เด็ดขาด และ 4) รูปแบบแนวทางด้านการปฏิบัติงานในระดับจังหวัด โดยการจัดตั้งหน่วยงานหลัก
 รับผิดชอบโดยตรงทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ สร้างระบบฐานข้อมูลและการแลกเปลี่ยนข้อมูล
 ระหว่างหน่วยงาน และจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในพื้นที่

นุชนาฏ มุกระ (2554 : 50-62) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ
 ผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษา
 พบว่า จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำ
 กลางเชียงใหม่ว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อ
 การกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่หรือไม่
 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่
 นั้นมาจาก ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านครอบครัว สังคมและชุมชน การคบเพื่อน
 เสริมธุรกิจ ก็ตามล้วนส่งผลให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ถ้าครอบครัวขาดความอบอุ่น
 ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เอาใจใส่ก็ง่ายต่อการถูกชักจูงจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึง
 สภาพเสริมธุรกิจ การคบเพื่อน ตลอดจนสภาพของสังคมและชุมชน ซึ่งเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออก
 มาแล้วต้องเจอกับปัญหาการตกงาน ถูกปฏิเสธจากสถานที่ทำงาน ทำให้ขาดรายได้ที่จะเลี้ยงดูตัวเอง
 และครอบครัวส่งผลให้ต้องกลับไปทำผิดซ้ำนั่นเอง ปัจจัยด้านบุคลิกภาพก็มีอิทธิพลต่อการกระทำ
 ผิดซ้ำในคดียาเสพติด เช่นกัน ทั้งบุคลิกภาพแบบเก็บตัว และแบบแสดงออกต่างก็มีอิทธิพลต่อการ
 กระทำผิดซ้ำ เช่นกัน ด้านปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะการศึกษา อาชีพ และรายได้ เท่านั้น ที่มีอิทธิพล
 ต่อการกระทำผิดซ้ำ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ จำนวนบุตร และไม่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิด
 ซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่

นุชนาถ ศรีเผด็จ และคณะ (2551 : 54-68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษคดียาเสพติด” ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำผู้พ้นโทษคดียาเสพติดเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นจากการกระทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือด้านสังคมสงเคราะห์ระหว่างเรือนจำอำเภอเทิง และองค์การบริหารส่วนตำบลตบเต่า ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลตบเต่ามีศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ร่วมเป็นเครือข่าย บทบาทที่เกิดขึ้นจึงเป็นบทบาทที่เกิดจากการมีข้อตกลงร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วน และเป็นการตระหนักร่วมกันถึงการแพร่ระบาดของปัญหา ยาเสพติดในชุมชน รวมถึงการเห็นความสำคัญของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษคดียาเสพติดในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายหนึ่งต้องเฝ้าระวังและดูแลมิให้มีการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งปัจจัยภายในชุมชนที่จะมีส่วนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ประกอบด้วย การยอมรับ และให้โอกาสของคนในครอบครัวและชุมชน การมีงานทำ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและการเฝ้าระวังไม่ให้ยาเสพติดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดมีแนวทางในการดูแลป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ในด้านจิตใจ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุประสงค์ของ

พงศกร อินธิไชย (2552 : 81-97) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางบางขวาง” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75.0 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี อายุโดยเฉลี่ย 36.28 ปี ด้านการศึกษาส่วนใหญ่หรือร้อยละ 70.5 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ลักษณะด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.7 สมรสแล้ว อาชีพส่วนใหญ่หรือร้อยละ 60.2 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ด้านรายได้ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 86.4 มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ด้านคดี ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 96.6 ถูกจับกุมคดียาบ้า และมีกำหนดโทษส่วนใหญ่หรือร้อยละ 63.6 มีกำหนดโทษระหว่าง 31-40 ปี

ผลการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัว กลุ่มประชากรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.0 มีความสัมพันธ์กับครอบครัวระดับปานกลาง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนในเรือนจำ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 71.6 มีความสัมพันธ์กับเพื่อนระดับปานกลาง ด้านเทคโนโลยีของเรือนจำ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.7 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของเรือนจำระดับปานกลาง ด้านการใช้กฎระเบียบของเรือนจำ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 78.4 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้กฎระเบียบของเรือนจำระดับปานกลาง ด้านมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเรือนจำกลางบางขวาง ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.7 ให้ความเห็นเกี่ยวกับ

มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับปานกลาง ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เกี่ยวกับการกระทำผิด ด้านการยอมรับพฤติกรรมกรรมการกระทำผิด ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72.7 ยอมรับว่ากระทำผิดจริงระดับปานกลาง ด้านผลการกระทำผิดส่วนใหญ่หรือร้อยละ 76.1 ยอมรับผลจากการกระทำผิดระดับน้อยในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการกระทำผิดในระดับปานกลาง

พจนา วรวัฒน์เมธีกุล (2546 : 8-29) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงจังหวัดปทุมธานี” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังและเพื่อหาความเหมาะสมในการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยทำการศึกษาผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงจังหวัดปทุมธานีที่ ต้องโทษคดียาเสพติด เฉพาะคดียาเสพติด ครอบครอง และครอบครองเพื่อจำหน่าย จำนวน 288 คน

การศึกษาลักษณะทั่วไป พบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ได้รับการศึกษาสูงสุดก่อนต้องโทษ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมรสหรือมีสามีแล้ว ก่อนต้องโทษ ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ พบว่า 1) ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล คือ อายุขณะกระทำผิดครั้งแรก รายได้หลักของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ 2) ปัจจัยด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม คือ การสูบบุหรี่ การเสพยาเสพติด เรื่องที่พูดคุยกับเพื่อนสนิทขณะต้องโทษ การชักชวนให้กระทำผิดกฎหมายจากเพื่อนสนิทภายหลังพ้นโทษ และการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ 3) ปัจจัยที่ได้รับการพัฒนา ระหว่างต้องโทษ คือ การให้การศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขัง หลักสูตรดอกไม้สดหรือดอกไม้แห้ง หลักสูตรช่างศิลป์ การฝึกวิชาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ภายหลังพ้นโทษ และความต้องการบำบัดรักษาโดยวิธีการต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ 4) ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่กระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

ศราวุฒิ พรมนิล (2545 : 60-72) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตนอกเรือนจำก่อนเข้าไปต้องโทษซ้ำ ด้านวิถีบุคคล พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี เป็นโสด สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ระยะเวลาที่ห่างของการกระทำผิดซ้ำเป็นเวลา 1-2 ปี กำหนดโทษจำคุกซ้ำประมาณ 1-3 ปี มีการบริโภคอาหารที่หามาได้จากแหล่งธรรมชาติและสัตว์เลี้ยงภายในครัวเรือน สำหรับที่อยู่อาศัยสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการ

ทางประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ไม่เน้นความประณีตสวยงามเครื่องนุ่งห่มในเวลาปกติ นุ่งห่มแบบเรียบง่าย การรักษาโรคยังใช้ยาสมุนไพร ควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน

ด้านวิถีครอบครัว อาศัยในครอบครัวขนาดกลาง สถานภาพทางครอบครัวบิดามารดาแยกกันอยู่มีฐานะทางครอบครัวยากจน มีปัญหาด้านการบริโภคที่ไม่เพียงพอ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นแบบห่างเหิน ครอบครัวประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ส่วนวิถีชุมชน พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยในชุมชนขนาดกลาง อาชีพส่วนใหญ่ของชุมชน คือ ทำนา ความเป็นอยู่ภายในชุมชนเป็นแบบเรียบง่าย มีส่วนร่วมในงานบุญประเพณี การพัฒนาชุมชน การแสดงความคิดเห็นในชุมชนน้อยลง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมากที่สุด คือ ความยากจนของคนในชุมชน

สาเหตุของการกระทำผิดความผิดจนถูกส่งโทษจำคุกซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เกิดจากผู้ต้องขังมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว ไม่สำเร็จการศึกษา เพราะขาดความอดทน สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น อยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่วนสภาพทางจิตใจ เป็นบุคคลที่มีความเกรงใจสูงและมีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง

ศิริณา สมนึก (2547 : 40-95) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละแปดสิบของคดีที่กระทำผิดเป็นคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด การกระทำผิดเกือบทั้งหมดเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลให้สมาชิกในครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต ไม่เห็นคุณค่าของตัวเอง ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรมที่ตามมา คือ การทดลองใช้ยาเสพติด คบเพื่อนเที่ยวเตร่ คบแฟนตั้งแต่อายุน้อย ไม่ตั้งใจเล่าเรียน สอบตกหรือถูกไล่ออก ขยายยาเสพติดและถูกจับในที่สุด

ส่วนการกระทำผิดซ้ำนั้น มีรูปแบบที่ไม่แตกต่างจากรูปแบบของการกระทำผิดครั้งแรก เมื่ออดีตผู้ต้องขังได้รับการปลดปล่อยจะกลับไปอยู่กับครอบครัว ในระยะแรกอดีตผู้ต้องขังได้พบว่า ครอบครัวไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ ในหลายกรณีสมาชิกในครอบครัว ยังแสดงถึงความรังเกียจที่เคยติดคุก อีกทั้งเพื่อนบ้านได้แสดงความไม่ไว้ใจใจ ทำให้อดีตผู้ต้องขังเหล่านี้ออกจากบ้าน ไปอยู่กับเพื่อนกลุ่มเดิม ๆ ที่เคยคบก่อนติดคุกครั้งแรก ประกอบกับการขาดความช่วยเหลือเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ และการถูกตีตราจากสังคม ทำให้บุคคลเหล่านี้หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วยขาดการช่วยเหลือจากครอบครัว การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานในการตั้งต้นชีวิตใหม่ การถูกสังคมตีตราจากสังคม การคบเพื่อนกลุ่มเดิม การไม่มีรายได้ การไม่มีงานทำ การเรียนรู้ด้านอาชญากรรมจากคนใน

ถูก การมีประสบการณ์ในการทำความผิดมาแล้ว หรือความอาฆาตแค้นต่อผู้ที่ทำให้ติดคุกครั้งแรก ทำให้ไม่เกรงกลัวที่จะกลับเข้าคุกอีก

ศิรินันท์ เพียร โรจน์ (2553 : 52-62) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยะลา” ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการศึกษา พบว่า การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากตัวของเด็กและเยาวชนเองเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา มีสาเหตุเกิดจากปัจจัยภายในครอบครัว เนื่องจากฐานะบิดามารดายากจนเป็นส่วนใหญ่ ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับมารดาบิดา ครอบครัวแตกแยก ไม่ได้อยู่ด้วยกัน บิดามารดาเลิกร้างกัน เยาวชนไม่ได้รับการอบรมขัดเกลา ส่วนปัจจัยภายนอกครอบครัวที่มีผลต่อสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ได้แก่ สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อม คือ มีแหล่งมั่วสุ่ม มีแหล่งเสพยาเสพติด แหล่งค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่คบหาเพื่อนที่ไม่ดี ที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่สามารถปรับตัวและนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ด้านครอบครัวจะต้องให้ความรัก ดูแล เอาใจใส่ ส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องการศึกษาจะต้องมีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหา บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี พ่อแม่ต้องมีความรัก ความเข้าใจกัน ช่วยกันรับผิดชอบจะต้องเน้นถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกถึงความรัก และห่วงใยและเสียใจต่อความรู้สึกที่ตนเองประพฤติดี ด้านสังคม ชุมชน และหน่วยงานควรจะต้องช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด และแหล่งอบายมุขต่าง ๆ ด้านหน่วยงานจะต้องให้ความช่วยเหลือ ทลายแหล่งที่มั่วสุ่มของเด็กและเยาวชน และกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือ สร้างงานอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ได้ประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อจะได้ไม่ต้องไปกระทำผิดซ้ำอีก